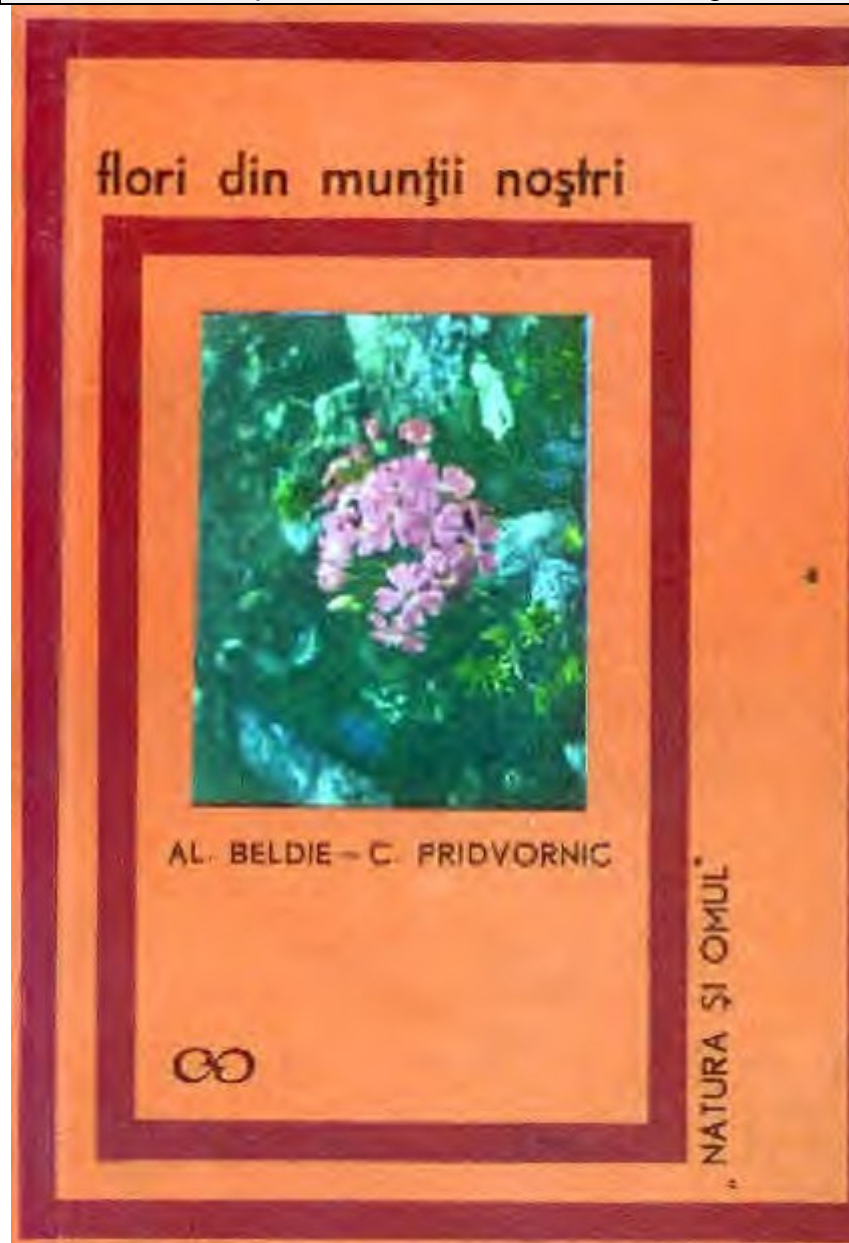

INTRODUCERE

Dintre toate frumusețile naturale ale țării noastre, munții oferă cele mai grandioase și mai variate priveliști. Ei au prezentat dintotdeauna un interes deosebit pentru iubitorii și cercetătorii naturii. Specificul peisajului zonei alpine a Carpaților românești este în mare măsură determinat de flora bogată și variată care acoperă plaiurile acestor munți, începînd cu pădurile de la poale și pînă pe crestele cele mai înalte. Marea bogăție și diversitate a elementelor care alcătuiesc covorul vegetal al regiunilor muntoase se datorește așezării geografice a țării noastre, la răspîntie de areale de vegetație a numeroase specii de plante, precum și condițiilor foarte variate de climă și sol. Aceste condiții au prilejuit totodată conservarea, în munții noștri, a unor specii rare, «relicte» din epocile de glaciație și care astăzi vegetează frecvent numai în regiunile nordice, îndepărtate. De asemenea, fenomenele istorico-geografice — care au condiționat evoluția vegetației în complexul factorilor de viață specifici locali — au determinat dezvoltarea unor specii «endemice» (care viețuiesc numai în anumite porțiuni ale Carpaților noștri) și care constituie elemente floristice de mare însemnătate științifică.

Cu deosebire în zona alpină a Carpaților, cresc o sumedenie de plante cu flori dintre cele mai atrăgătoare ca înfățișare și culoare, care împodobesc coastele, stîncăriile și bolovănișurile munților,

oferind ochiului o adevărată desfătare. Este destul să amintim, bunăoară, întinsele covoare de brîndușe de munte așternute primăvara de timpuriu, printre ultimele petice de zăpadă. Apoi brînele care încing abrupturile înșorite ale munților calcaros ca niște pridvoare bogat înierbate și înflorite, unde, printre garofițele de munte roșii, florile galbene ale ierbii-osului și cele de un albastru intens ale ghințurelor, răsar stelele argintii ale florii-de-colți. În sfîrșit, priveliștea de neuitat oferită de coastele de munte cu întinse covoare înflorite de smirdar (rododendron) care, sub razele piezișe ale soarelui către asfințit, se aprind parcă într-o văpaie de jeratic.

Toate aceste podoabe ale muntelui au stîrnit adesea admirația drumeților de munte și au născut totodată dorința de a le cunoaște. Și fiindcă azi, mai mult ca oricînd, aceste frumuseți ale naturii aparțin tuturor oamenilor muncii, cărora statul le oferă largi posibilități de a cunoaște cele mai frumoase regiuni din munți noștri, am încercat să le împlinim această dorință alcătuiind lucrarea de față în care prezentăm, prin ilustrații și descrieri, cîteva dintre cele mai însemnate și mai răspîndite plante cu flori din zona alpină a masivelor muntoase, mai des frecventate de către turiști. De asemenea, am socotit util a da mai întîi o prezentare generală a vegetației munților, precum și o scurtă prezentare arborilor și arbuștilor care se întîlnesc în golurile de munte în pădurile învecinate.

Primii pași pe care îi facem spre culmi ne îndreaptă întotdeauna prin larga cingătoare de păduri — adevărată bogăție a patriei noastre — care acoperă poalele munților. Aceste păduri, formate *din fag*, din fag în amestec cu arbori rășinoși (conifere), ca *bradul* și *molidul*, sau din molid, ocupă o fișie largă pînă la altitudini de 1 600—1 800 m. Adeseori, porțiunea inferioară a acestei fișii cuprinde păduri formate numai din fag, bradul și molidul apărînd mai sus, la altitudini de 700—900 m. Bradul, care pe alocuri formează pîlcuri sau păduri curate (brădete), nu se ridică niciodată la altitudini prea mari (pînă la circa 1 300 m în Carpații Meridionali), fiind depășit în altitudine de fag și de molid. Mai sus de 1 400—1 500 m, nici fagul nu mai vegetează și apar întinsele păduri curate de molid (molidișuri) care se ridică pînă la limita superioară de vegetație a pădurii, spre golurile de munte.

În aceste păduri mai cresc și alți arbori rășinoși, ca: *pinul*, *laricele* sau *zada* și *sumbrul* sau *pinul Cembra*, cel din urmă putîndu-se întîlni și mai sus, în zona alpină.

În cele ce urmează dăm o scurtă descriere a arborilor rășinoși (conifere) care se întîlnesc în pădurile învecinate golurilor de munte.

Molidul (*Picta abies*) se recunoaște după frunzele sale de forma unor ace, ascuțite la vîrf și înțepătoare, care îmbracă lujerii de jur împrejur. Conurile coapte atîrnă cu vîrfurile în jos, pe crengile de la vîrfurile arborelui. Spre deosebire de molid, bradul (*Abies alba*) are frunzele tot în formă de ace, însă turtite; pe dos ele au două dungi albe, iar la vîrf sînt rotunjite și știrbite. Ele sînt așezate de o parte și de alta a lujerilor, pe două șiruri, ca dinții unui pieptene. Conurile, spre deosebire de ale molidului, stau cu vîrfurile în sus.

Pinul (*Pinus silvestris*) are frunzele tot în formă de ace, însă mult mai lungi (pînă la 7 cm) și grupate cîte două, la bază fiind prinse în cîte o teacă. Arborele are trunchiul drept, cu scoarța roșie-cărămizie.

Laricele (*Larix decidua*) este cel mai elegant arbore rășinos de la noi, remarcabil prin frunzișul său străveziu, gîngaș, de un verde fraged. Frunzele scurte, în formă de ace, stau așezate în smocuri dese și, spre deosebire de celelalte conifere de la noi se veștejesc și cad în fiecare toamnă. Lemnul laricelui este foarte tare și trainic. De aceea arborele mai este denumit și «Stejarul munților». Laricele nu crește sălbatic în toți munții noștri, ci numai pe Ceahlău, Ciucaș, Bucegi, munții Lotrului și în cîteva locuri din Munții Apuseni. Adeseori este cultivat și în plantații forestiere.

Către limita superioară a molidișurilor, situată la altitudini de 1 600—1 800 m, de obicei pădurea se rărește treptat și arborii devin mai scunzi, alcătuiind așa-numitele *rariști de limită* în care printre pîlcurile răzlețe de arbori, se întind, adeseori, tufărișuri formate din jnepeni, ienuperi, anini de munte, afini și alte specii de arbuști. Deasupra acestor rariști se întind golurile de munte care alcătuiesc *zona alpină*. Uneori, pădurea se termină brusc în marginea golului alpin, fără tranziții prin rariști de limită. Cele mai întinse goluri alpine din Carpații noștri le întîlnim în munții Rodnei, Călimani, Bucegi, Leaota, Iezerului, Făgărașului, Cibinului, Parîngului, Retezatului, Țarcului.

Dintre plantele lemnoase, în zona alpină se găsesc aproape numai tufe tîrîtoare, care formează adesea adevărate păduri pitice. Cei mai răspîndiți arbuști din această zonă sînt: jneapănul, ienupărul

pitic, aninul de munte, sălciile pitice, smirdarul (sau rododendronul), merișorul, afinul, coacăza. Jneapănul (*Pinus ningă*) crește mai ales în partea inferioară a zonei alpine și formează, de obicei, tufărișuri dese și întinse. Trunchiurile jnepenilor se întind la suprafața pământului în toate direcțiile, împletindu-se unele cu altele și avînd ridicate în sus numai vîrfurile ramurilor. Ei alcătuiesc, astfel, desigur foarte greu de străbătut. Frunzele jneapănului sînt ca niște ace lungi, ascuțite, de un verde întunecat și stau pe ramuri înghesuie, în rînunchiuri de cîte două, prinse la bază în cîte o teacă. În vîrfurile hamurilor apar primăvara florile bărbătești, în spice de un galben viu. Spre toamnă, florile femeiești formează conuri mici care se coc de-abia după un an, devenind lemnoase și se deschid abia în cel de-al treilea an punînd în libertate semințe aripate. Pe alocuri, din desișul jnepenilor se ridică falnicul zîmbru (*Pinus cembra*), singurul arbore care reușește să înfrunte clima ispră a zonei alpine și să se ridice la altitudini mai mari decît toți ceilalți arbori. Cu trunchiul său drept, atingînd grosimi mari, cu coroana sa stufoasă, adesea cu mai multe vîrfuri, zîmbrul are o înfățișare măreață. Frunzele lui sînt ca niște ace lungi și stau în mănunchiuri de cîte cinci. Conurile, mai mari decît ale jneapănului, sînt brumării și poartă semințe mari, fără aripă, aromate, bune de mîncat. Este un conifer cu lemn foarte prețios, întîlnit foarte mult în munții Alpi, mai ales pe marginea ghetarilor. La noi nu se găsește în toți munții. Crește izolat sau în pîlcuri mici, îndeosebi pe marginea «cătunurilor» (văi largi de origine glaciară), în cîteva puncte din munții Rodnei, Călimani, Bucegi, Iezerului, Făgărașului, Cibinului, Lotrului, Retezatului, Țarcului, Godeanului. În masivul Retezatului se întîlnește mai des decît oriunde, fiind foarte răspîndit în lungul văilor și pe marginea lacurilor alpine.

Ienupărul pitic (*Juniperis sibirica*) crește ca o tufă tîritoare deasă, formînd adesea pîlcuri întinse în pășunile alpine. Frunzele scurte, ca niște ace (lungi de 5—8 mm), stau cîte trei la același nivel, de jur împrejurul lujerilor și au pe față un șanțuleț. Semințele lui (ienupere) sînt niște boabe, în primul an verzi, iar în al doilea, cînd se coc, albastrii-întunecate, brumării și foarte aromate.

Aninul de munte (*Alnus viridis*) este un arbust cu frunzișul de un verde-cenușiu, cu ramuri numeroase, flexibile. Frumj sa, în tinerete lipicioasă, este de formă ovală sau aproape rotundă mărunț dințată pe margini. Florile bărbătești sînt așezate în niște mîțișori subțiri, la vîrfurile ramurilor; cele femeiești formează niște conulețe elipsoidale, la început verzi, apoi spre toamnă brune cu numeroși solzi lemnoși între care stau semințele mici. Formează tufărișuri dese, mai ales în lungul viroagelor și vîlcelor unde rezistă avalanșelor de zăpadă mai bine decît orice alt arbore sau tufă.

Sălciile pitice (*Salix herbacea*, *Salix reticulata*, *Salix retusa*) sînt arbuști scunzi care se ridică adesea numai cu cîteva cenți metri deasupra pământului. Au ramuri scurte-încovoiate și frunze mici, lucioase pe față. Formează tufărișuri pitice, pe stînci grohotișuri, coaste mai umbrite și mai umede, locuri cu stagnări de ape din topirea zăpezilor.

Smirdarul (*Redodendron kotschy*) este una dintre cele mă prețuite podoabe ale Carpaților. Merișorul (*Vaccinium vitis-idaea*) este un arbust pitic cu rămurelele întinse pe pământ. Frunzele sînt scorțoase, de formă ovală, pe față lucitoare, pe dos cu numeroase puncte ruginii, cu marginile puțin răsfrînte în jos. Ele rămîn verzi și în timpul iernii. Florile albe-roșietice au forma unor clopoței și sînt așezate în ciorchini. Fructele sînt niște boabe roșii, cu gust acrișor. Îl întîlnim încă din pădurile de molid, pînă pe crestele cele mai înalte.

Afinul (*Vaccinium myrtillus*) este un arbust scund, cu tulpinițe și ramuri verzi, cu muchii ascuțite. Frunzele ovale, dințate mărunț pe margini, toamna se vestejesc și cad. Fructele (afine) sînt boabe negre-albastrii, brumate, dulci și aromate.

Coacăza (*Bruckenthalia spiculifolia*) este un arbust scund, cu frunze înguste ca niște ace și flori roșii mici, plăcut mirositoare. Arbuștii alpini și mai ales jnepenii cu rădăcinile lor puternice contribuie la consolidarea terenului, împiedicînd în acest fel roaderea pământului și transportarea lui de către ape.

Majoritatea covîrșitoare a florei alpine o formează însă plantele nelemnoase, adică cele ierbacee. Dintre acestea cele mai numeroase sînt ierburile care alcătuiesc întinsele pajiști alpine și care dau caracterul dominant al vegetației. Pe lîngă aceste ierburi, pajiștile, stîncile și bolovănișurile sînt împodobite cu o mulțime de plante cu flori atrăgătoare și adesea plăcut mirositoare, care dau farmecul deosebit al peisajului alpin.

Pe cît de gingașe și încîntătoare sînt plantele alpine, pe atît de grea este însă viața lor. Pentru a

se menține, dezvoltă și înmulți, ele trebuie să se adapteze cât mai bine condițiilor vitrege de viață de pe crestele munților, într-adevăr, înfățișarea și caracterele lor ne dau cele mai grăitoare pilde de adaptare a organismelor la condițiile mediului în care se dezvoltă.

Pe culmi, vântul suflă puternic aproape tot timpul anului, stînjînd creșterea în înălțime a plantelor și silindu-le să se încovoie, să se tîrască sau să se alipească de pămînt. Bunăoară, spre limitele de sus ale pădurii, către golul alpin, observăm că ultimii arbori sînt adesea răsturnați, frînți în forme pipernicite sau cu crengile îndreptate într-o singură direcție, ca flamura unui drapel bătut de vînt. În aceste locuri, mai toate plantele sînt de statură mică, uneori chiar foarte scunde. În schimb, organele lor subpămîntene sînt puternic dezvoltate, asigurîndu-le o puternică ancorare.

Cu cît altitudinea crește, temperatura aerului scade (cu aproape un grad la fiecare 140 m). Vara începe mult mai tîrziu, iarna vine foarte devreme, iar primăvara și toamna sînt scurte. Clima este deci rece și aspră. La altitudini mari, datorită purității aerului, soarele dogorește cu mai multă putere decît în regiunile joase, iar diferența de temperatură dintre părțile însorite și cele din umbră este mult mai mare decît la cîmpie. De aici rezultă și aspectele atît de deosebite dintre vegetația fetelor însorite și a «dosurilor de munte». Aerul este mai rar și acest fapt are o mare influență asupra plantelor, deoarece favorizează evaporarea apei și le expune la uscăciune. Solul se încălzește mai repede și mai mult decît aerul înconjurător, iar diferența de temperatură crește simțitor o dată cu altitudinea. Aceasta este încă o explicație a alipirii plantelor de sol. Iarna zăpada cade din belșug și exercită o presiune foarte mare. Pe văi sau în anumite locuri mai adăpostite se îngîmădește în straturi groase topirea ei întîrziind adeseori pînă în toiu verii; din această cauză plantele sînt silite să se mulțumească cu o perioadă de vegetație foarte scurtă. Pe de altă parte, pe crestele bîntuite de vînturi puternice zăpada e spulberată, plantele fiind lipsite de acoperămintul ocrotitor împotriva gerului aspru.

Prin asocierea lor în pîlcuri, plantele alpine rezistă mai bine acestor condiții; același rol îl are dezvoltarea lor în tulpini numeroase, foarte rămuroase și înghesuite, formînd adevărate «pernițe» alipite de sol, pentru a folosi cît mai bine căldura și umezeala acestuia. Mai toate plantele alpine au organele adaptate în diferite chipuri pentru a rezista uscăciunii la care sînt supuse, fie din cauza aerului rarefiat, a vînturilor, arșitei, fie din cauza unor caractere chimice particulare ale solurilor din zona alpină, care împiedică plantele să folosească întreaga cantitate de apă înmagazinată în sol.

* * *

După timpul de înflorire și după locurile în care cresc în mod obișnuit, plantele descrise și figurate în această carte s-au împărțit în următoarele grupe: I. plante de primăvară; II. plante de pajiști (pășuni, brîne, locuri ierboase); III. plante de stînci sau de grohotișuri.

Speciile de plante care înfloresc primăvara de timpuriu sînt relativ puțin numeroase pe crestele munților, însă adeseori se dezvoltă în număr foarte mare. Astfel, în timpul topirii zăpezilor, padinile alpine se acoperă cu întinse covoare viorii de brîndușe de munte (*Crocus heuffelianus*). Mai tîrziu, se întîlnesc sisineii de munte (*Pulsatilla alpina*), ochiul-găinii (*Primula minima*), ciuboțica-cucului (*Primula elatior*), degetăruții (*Soldanella hungarica* & *Soldanella alpina*).

O dată cu venirea verii, golurile alpine se acoperă cu tot felul de plante. Alături de ierburile ce formează pajiști întinse, întîlnim numeroase plante cu flori viu colorate. În general, se observă două perioade de înflorire. În luna iunie predomină în general culoarea albastră a florilor de stînjînel de munte (*ruthenica*), ale ghințurei (*Gențiana verna*), ale cupei (*Gențiana kochiana*) etc., la care se adaugă violetul roșiatic al florilor de anghelină (*Primula halleri*). În lunile iulie și august, roșul și galbenul sînt cele mai răspîndite culori. Acum înfloresc: sclipeții (*Potentilla fernato*), garofițele de munte (*Dianthus tenuifolius*, și *Dianthus gelidus*), omagul galben (*Acanitum anthora*), dulcișorul (*Hedysarum hedysaroides*), armeria (*Armeria alpină*), ghințura galbenă (*Gențiana luțea*), vîrtejul pămîntului (*Pedicularis verticillata*) etc.

Pajiștile alpine pe care se desfășoară toată această bogăție de forme și culori sînt întrerupte din loc în loc de tufărișurile de smirdar, merișor, sălcii pitice etc.

Aproape la tot pasul întîlnim stîncării golașe cu forme variate în cele mai mici crăpături și neregularități ale stîncilor s-a adunat, cu timpul, puțin pămînt roditor pe care au apărut numeroase plante. Unele cresc în tufe dese ca niște pernițe lipite de stîncă, prinse în crăpătură cu o puternică

rădăcină în formă de pivot.

Printre plantele de stîncă mai sînt: garofița albă de stîncă (*Dianthus spiculifolius*), lîna-caprelor (*Cerastium lanatum*), flămînzica de colți (*Draba compacta*), iarba-surzilor (*Saxifraga aipon*), saxifraga roșie (*Saxifraga oppositifolia*), ochii-șorice lului (*Saxifraga aipides*), toporașii de stîncă (*Viola alpină*), lăptișorul (*Androsace villosa*), cimbrul mare de munte (*Calaminha baumgarteni*), clopoței pitici de stîncă (*Campanula cochlearifolia*), gălbinelele de munte (*Doronicum carpaticum*), pelinul alb de munte (*Artemisia petrosa*).

Iarba roșioară (*Silene acaulis*), mierluțele (*Minuartia*), ochiul-șarpelui (*Eritrichium nanum*) etc. cresc ca niște pernițe lipite de stîncă.

Prin bolovănișurile, grohotișurile și pietrișurile rezultate din măcinarea continuă a stîncilor cresc, de asemenea, frumoase plante alpine care împodobesc cu florile lor aceste locuri cu aspect trist de dărîmături și ruine: linarița de munte (*Linaria alpină*), macul galben de munte (*Papaver pyrenaicum*), cerențelul (*Geuni reptans*) etc.

Plantele din aceste locuri sînt în majoritate «*plante pionier*». Adaptate în mod special, prin rădăcinile și tulpinile lor subterane foarte lungi și ramificate sau prin tulpinițele lor stufoase care continuă să se alungească atunci cînd sînt acoperite de pietricele, ele leagă cu încetul piatră de piatră, reușind pînă la urmă să fixeze grohotișul nestabil. După moartea lor, organele vegetative, prin descompunere, participă an de an la formarea solului creînd condiții pentru dezvoltarea altor specii mai pretențioase față de substrat.

Plantele alpine nu sînt însă numai podoabe ale muntelui. Ele constituie și o bogăție însemnată a țării. Cea mai mare parte a lor alcătuiesc întinsele pășuni alpine care hrănesc numeroase turme de oi. Multe din ele, datorită substanțelor pe care le conțin, sînt folosite ca plante medicinale.

Plantele descrise și figurate în paginile ce urmează reprezintă numai o părticică din sumedenia de specii care populează golurile de munte, și anume acelea pe lîngă care nu poți trece fără a te opri să le admiri, precum și cele mai larg răspîndite în munții noștri.

Această carte este scrisă pentru drumeții care, în număr din ce în ce mai mare, străbat astăzi minunatele plaiuri ale patriei noastre, învățînd a cunoaște florile munților, viața și locul lor de creștere, ei vor îndrăgi mai mult aceste plante și vor înțelege mai bine nevoia ocrotirii lor. Într-adevăr, acțiunea de ocrotire a naturii dusă de Comisia monumentelor naturii de pe lîngă Academia Republicii Socialiste România se bizuie în primul rînd pe dragostea oamenilor pentru natură.

Să nu uităm că florile munților nu sînt nicăieri mai frumoase decît acolo unde se găsesc și că, adeseori, smulgîndu-le pentru o desfătare trecătoare, primejduim însăși existența unor plante rare. Din această cauză, o seamă de flori de munte atrăgătoare pe alocuri s-au împuținat, s-au retras în locuri greu de străbătut sau au dispărut cu totul.

Ca adevărați iubitori ai muntelui trebuie să știm să cruțat podoabele lui și, prin exemplul și sfatul nostru, să devenim susținători activi ai ocrotirii lor, contribuind prin aceasta la păstrarea, dezvoltarea și înmulțirea minunatei flore a munților noștri.

Plante de primăvară

PLANȘA 1

1. Brîndușa de munte (*Crocus heuffelianus*)

Plantă scundă din familia *Iridoceae*, cu o singură tulpiniță înconjurată la bază de numeroase teci și cu două-trei frunze înguste, alungite. Tulpiniță poartă la vîrf o singură floare (mai rar două), la început închisă în formă de tub, apoi în formă de cupă, de 5—6 cm lungime, cu șase diviziuni, de culoare violetă deschisă, la vîrf cu cîte o dungă mai întunecată; uneori florile sînt aproape albe și cu dungi subțiri violet. Din mijlocul corolei apar trei stamine și un stigmat galben trifurcat.

Înflorește în aprilie-mai.

Apare de timpuriu, în pîlcuri dese, o dată cu topirea zăpezilor, începînd din zona păduroasă, prin poieni, pășuni și locuri ierboase deschise. Adeseori florile ies la iveală străpungînd ultimele straturi subțiri de zăpadă.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

2. Piciorul cocoșului de munte (*Ranunculus montanus*)

Tulpina pînă la 15 cm înălțime, adeseori păroasă, poartă una-trei flori de un galben viu, cu cinci petale și numeroase stamine. Frunzele bazale sînt aproape rotunde, regulat spintecate în cinci diviziuni adînc dințate. Face parte din familia *Ranunculaceae*.

Înflorește în mai-iulie.

Crește prin pășuni și mai ales în locuri umede.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

3. Sisinei de munte (*dediței*) (*Pulsatilla alpina*)

Plantă otrăvitoare din familia *Ranunculaceae*, cu tulpina de 10—20 cm, lînos-păroasă, purtînd la vîrf o singură floare îndreptată în sus, la început în tor-de clopot, apoi desfăcută în formă de stea, cu diametru de 3—6 cm și cu cîte șase sepale mari. Pe dinafară florile sînt păroase și colorate în violet-albăsi palid, iar pe dinăuntru sînt albe. Frunzele bazale, cu peri mătăsoși, adînc spintecate în diviziuni înguste, ascuțite și adînc dințate. În partea de sus a tulpinii găsește un guler format din trei frunze asemănătoare, cu cele de la bază. La înflorire, la vîrf tulpinii se dezvoltă un fruct ca un smoc des, foarte caracteristic, cu numeroase prelungiri păroase.

Înflorește în mai-iunie.

Crește prin pajiști, îndeosebi pe lîngă tufărișurile de jnepeni sau ienuperi.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

1. Degetăruț pitic (*Soldanella pusilla*)

Plantă scundă din familia *Primulactae*, cu tulpiniță firavă, numai de 3—6 cm înălțime, purtând la vîrf o singură floare aplecată, cu corola în formă de clopot alungit, de un liliachiu-deschis, roșiatic, cu margini scurt dințate. Frunzele foarte mici, rotunde, groase, la bază cu o adîncitură, cu codițe subțiri, stau numai la baza tulpinii.

Înflorește în mai-iunie.

Se găsește prin locuri ierboase și pietroase, umede, îndeosebi pe la marginea zăpezilor care se topesc, înflorește uneori chiar sub zăpadă.

Răspîndirea în țară: Carpații Meridionali.

2. Degetăruț (*Soldanella hungarica*)

Tulpina pînă la 15 cm înălțime, lipsită de frunze, poartă la vîrf cîte două-patru flori mici, aplecate în jos, cu corola albastră-violetă în formă de clopoțel, cu marginile adînc și des crestate. Frunzele așezate numai la baza tulpinii și mai scurte decît aceasta sînt aproape rotunde sau în formă de rinichi, la bază cu o adîncitură, iar pe margini întregi sau ușor dințate, lucitoare, groase, scorțoase.

Înflorește în mai-iulie.

Se găsește prin pajiști, în locuri umede, în depresiuni sau vîlcele cu zăpadă stagnantă; apare, de obicei, pe lîngă zăpezile care se topesc. Planta străpunge adeseori zăpada și își scoate florile deasupra. Uneori înflorește chiar sub zăpadă.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

3. Ochiul-găinii (*Primula minima*)

Plantă foarte scundă din familia *Primulaceae*, cu tulpiniță de 2—4 cm, lipsită de frunze, la vîrf cu o singură floare de culoare roz-liliachie, luminoasă, cu un tub și cinci diviziuni întinse, fiecare adînc spintecate în două. Frunzele stau numai la baza tulpinii, în rozetă. Ele sînt mici, fără codiță, lucitoare, la vîrf lățite, retezate și dințate, cu trei-nouă dinți.

Înflorește în aprilie-iunie.

Crește prin pajiști, prin locuri pietroase, formînd pîlcuri dese.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

4. Stînjel mic de munte (*Iris ruthenica*)

Tulpini de 10—15 cm cu frunzele de la bază lungi și înguste, asemănătoare celor ale ierburilor; la vîrf are o singură floare de 5—6 cm lungime, alcătuită din șase diviziuni, dintre care trei exterioare, mai late, răsfrînte în afară, de un albastru deschis cu dungi și desene violete, și trei interioare, mai înguste, drepte, de albastru-violet întunecat. Plantă din familia *Iridaceae*.

Înflorește în mai-iunie.

Se găsește prin pajiști, tufărișuri, la margini de pădure, în Carpați precum în regiunea dealurilor (în Transilvania).

1. Anghelina (*Primula halleri*)

Tulpina de 10—30 cm înălțime, lipsită de frunze și fără peri. Frunzele așezate în rozetă la baza tulpinii, de formă eliptică alungită, pe față verzi, pe albe, făinoase. Florile, de un violet-deschis, sînt așezate cîte trei—opt între mănunchi, la vârful tulpinii. Ele au corola formată dintr-un tub lung, îngust și din cinci diviziuni întinse în lături, spintecate la vîrf. Plantă din familia *Primulaceae*.

Înflorește în iunie-iulie.

Se găsește prin pajiști în locuri însorite, reavene, adeseori prin vîlcele urne

Răspîndirea în țară: munții Maramureșului, Rodnei, Bucegi, Bîrsei și Fă rasului.

2. Ciuboțica-cucului de munte (*Primula elatior*)

Tulpina pîslos-păroasă, lipsită de frunze, înaltă de 10—20 cm. Frunzele sînt așezate la baza tulpinii, ovale sau alungit-ovale, treptat îngustate spre bază încrețite. Florile cu codițe scurte sînt așezate în mănunchi la vârful tulpinii, o corolă în formă de pîlnie, cu un tub și cinci diviziuni întinse și puțin concav de un galben-deschis ca de pucioasă. În mijloc, la gîtul tubului au un inel portocaliu.

Înflorește în aprilie-iunie.

Crește la margini de pădure, pe vîlcele cu buruienișuri, printre tufărișurile de jnepeni și anin verde.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

Tot ca plantă de primăvară putem socoti și *Saxifraga* roșie. Aceasta este descrisă la plantele de stînci (planșa XX, figura 2) împreună cu celelalte din aceste familie.

1. Sîngele-voinicului (*Nigritella rubra*)

Plantă din familia *Orcbidaceae*, cu tulpina dreaptă, înaltă de 8—15 cm, cu numeroase frunze înguste, alungite, îndreptate în sus. Florile, foarte mici și numeroase, sînt strînse la vârful tulpinii într-un ghem oval, de culoare roșie-purpurie întunecată, răspîndind un puternic și foarte plăcut parfum de vanilie. Rădăcina este formată din două umflături cărnoase (tubercule), spintecate.

Înflorește în iunie-august.

Este destul de rară și localizată în locuri ierboase, însoțite mai ales în pajiștile și pe brînele nepășunate.

Răspîndirea în țară: Carpații Orientali și Meridionali.

Asemănătoare cu specia de mai sus este *Nigritella nigra* la care ghemul de flori, cu același miros plăcut, este de obicei mai scurt, mai îndesat și de culoare purpurie întunecată, aproape neagră, înflorește în același timp și crește pe aceleași locuri însă numai în Carpații Meridionali.

Sîngele-voinicului este una dintre cele mai căutate plante din munții noștri, datorită frumuseții florilor și parfumului lor deosebit de plăcut. Culegerea nemiloasă, an de an, în cantități mari, a dus la dispariția ei de pe anumite plaiuri de munte. *Așadar, drumeții de munte și alpiniștii ori de cîte ori o vor întîlni, trebuie să cruțe aceasta plantă gingașă și rară.*

2. Garofița Pietrei Craiului (*Dianthus callizonus*)

Tulpina scundă, de 5—10 cm înălțime, poartă la vîrf o singură floare cu corola de circa 3 cm în diametru, formată din cinci petale kte, la vîrf dințate, de culoare roșie-carmin, la bază cu o pată purpurie, împeștrită cu alb și cu peri albi, mățăsoși, strălucitori. Floarea prezintă în centru un inel purpuriu pestriț, deosebit de caracteristic. Pe dos, petalele sînt albe-verzui. Frunzele înguste și alungite, de 2—4 cm lungime, sînt așezate în perechi. Plantă din familia *Caryophyllaceae*.

Înflorește în august.

Crește numai pe brînele și coastele abrupte din Piatra Craiului, fiind endemică pentru acest masiv.

3. Garofița pitică (*Dianthus gel/dus*)

Plantă scundă. Tulpinițele numeroase, înalte de 3—6 cm, lipsite de frunze numai cu una-două perechi de frunze, poartă la vîrf cîte o singură floare cu metru de circa 2 cm și cu cinci petale de un roz viu, la vîrf dințate. Frunzele, în perechi înguste, către vîrf puțin lățite; cele de la bază sînt adesea mai lungi decît florile.

Înflorește în iulie-august.

Crește prin pajiști și locuri stîncoase.

Răspîndirea în țară: este endemică pentru Carpații Orientali și Meridior

4. Garofița de munte (*Dianthus tenuifol/us*)

Tulpini subțiri pînă la 30 cm înălțime, adeseori formînd tufe, poartă fiecare cîte una-patru flori cu diametru de 1,5—2,5 cm, așezate în mănunchi. Corola de un roșu-purpuriu, cu cinci petale întinse în stea, la vîrf lățite și dințate, cu perișori. Caliciul îngust, tubulos, acoperit cu cîțiva solzi bruni, brusc ascuțiți la vîrf. Frunzele înguste, așezate în perechi; cele de la baza tulpinii sînt num roase și subțiri ca firul de iarbă.

Înflorește în iunie-iulie.

Crește prin locuri ierboase și stîncoase, uneori pe stînci.

Răspîndirea în țară: endemism pentru Carpații din România.

Cornuț de munte (*Cerastium arvense*)

Tulpini culcate la bază apoi îngenuncheate arcuite și îndreptate în sus, înalte de 15-20 cm, cu frunze relativ scurte, ovale, ascuțite sau în formă de vîrf de lance, așezate în perechi, la subsuoara lor cu mlădițe scurte, frunzoase. Florile sînt în formă de clopot, cîte trei-cinci la vîrfurile tulpinii, cu cinci petale albe și cu dungi subțiri străvezii, la vîrf știrbite și ușor răstrînte în afară. Partea de sus a tulpinii și codițele florilor sînt acoperite cu perișori mici și deși. Plantă din familia *Caryophyllaceae*.

Înflorește în iulie-august.

Se găsește prin pășuni, locuri ierboase și pietroase, grohotișuri înierbate.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

Bulbuci de muhte (*Trollius europaeus*)

Tulpina dreaptă, adesea peste 30 cm înălțime, la vîrf cu o singură floare mare rareori mai multe), ca o măciulie, pînă la 3 cm în diametru, alcătuită din circa zece sepale petaloide înghesuite, aproape rotunde, de un galben-verzui pînă la alben-auriu, pe dinafară cu vinișoare verzui. Frunzele de un verde întunecat, adînc divizate în trei sau cinci, cele de la baza tulpinii cu codițe lungi. Plantă în familia *Ranunculaceae*.

Înflorește în mai-iulie.

Crește începînd din zona păduroasă pînă în zona alpină, prin poieni, pășuni, rine, în locuri cu destulă umezeală.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

Omag galben (*Acanitum anthora*)

Plantă veninoasă din familia *Ranunculaceae*, cu rădăcini îngroșate, cărnoase, în formă de fus și tulpini scunde sau înalte pînă la 40 cm, drepte, cu numeroase frunze foarte adînc spintecate în numeroase diviziuni înguste, subțiri. Florile, de un galben palid, stau înghesuite într-un spic la vîrfurile tulpinii. Corola, formată din cinci petale, dintre care cea superioara în formă de coif, dă florii o înfățișare caracteristică.

Înflorește în iulie-august.

Crește prin locuri ierboase și stîncose. Se întâlnește uneori pînă în regiuni de dealuri.

PLANŞA VI

1. Cuișoara de munte (*Alyssum repens*)

Tulpini culcate pe pământ, numai la vîrf ridicate, de 5—15 cm, cu frunze ovale alungite, cele dinspre bază ascuțite, cele de sus boante, de un verde-auriu sau albăstrui, acoperite (ca și tulpinile) cu peri foarte mici, albi, în formă de stea (se văd numai cu o lupă puternică). Florile, cu un diametru de 4—5 mm, de un galben-auriu, cu miros plăcut, dulceag, stau grupate la vîrf tulpinii într-un fel de spic. Plantă din familia *Cruciferae*.

Înflorește continuu toată vara, din luna iunie, pînă în luna septembrie. Pe măsură ce se dezvoltă flori noi în prelungirea vîrfului tulpinii, florile trecute de la bază se transformă în fructe aproape rotunde de circa 5—6 mm diametru, la vîrf cu un cioc subțire.

Crește prin locuri ierboase și pietroase, pe grohotișuri înierbate, pe roci calcaroase.

Răspîndirea în țări: munții Carpați.

2. Ochelariță (*Biscutella laevigata*)

Tulpini de 10—25 cm, uneori în tufe, mai multe la un loc, de obicei ramificate în partea de sus. Frunzele de la bază sînt așezate în rozetă, alungite, întregi sau dințate spre vîrf, treptat îngustate spre bază; cele de pe tulpină sînt mai scurte și mai înguste, fără codițe, cu peri aspri sau lipsite de peri. Florile galbene, cu cîte patru petale așezate în cruce, cu codițe destul de lungi, stau mai multe la vîrf tulpinii într-un buchet rar. Fructele, de 4—7 mm lungime și aproape dublu de late, sînt caracteristice prin rorma lor ciudați de ochelari, cu cîte o prelungire subțire ca un cioc la vîrf. Plantă din familia *Cruciferae*.

Înflorește în iunie-august.

Se găsește prin pășuni, pe brîne, în locuri uscate, pietroase.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

3. Mirodea (*Hesperis oblongifolia*)

Plantă robustă din familia *Cruciferae*, cu tulpina pînă la 50 cm înălțime, în partea de sus adesea ramificată, cu frunze numeroase, alungite, pînă la 8—10 cm lungime, cele de la bază treptat îngustate într-o codiță lungă, cele din lungul tulpinii, din ce în ce mai mici, ascuțite, pe margini scurt și neegal dințate, cu codițe scurte. Florile liliachii (uneori albe), slab însă plăcut mirositoare, stau în mănunchi la vîrf tulpinii, cu codițe lungi și cu cîte patru petale așezate în cruce. Fruct lungi și înguste se găsesc adeseori înșirate sub florile de la vîrf.

Înflorește în iulie-august.

Crește în locuri ierboase și stîncoase, adăpostite, prin vîlcele, hornuri.

Răspîndirea în țară: endemism pentru munții Bucegi, Bîrsei și Ciucaș

PLANŞA VII

1. Sclipeți de munte (*Potentilla Iernata*)

Tulpini numeroase, înalte de 5—20 cm. Frunzele de la baza tulpinii, cu codițe lungi, sînt formate din cîte trei frunzișoare, mai late spre vîrf, dințate pe margini, mătăsoase-păroase. La vîrf tulpina se ramifică și poartă cîteva flori (rareori numai una singură), cu cîte cinci petale late, de un galben-auriu, lățite și ușor știrbite la vîrf, cu cîte o pată portocalie la bază. Pe dosul florii se pot vedea zece sepale verzi, înguste, mai scurte decît petalele, așezate în două rînduri de cîte cinci, pe margini des-păroase. Plantă din familia *Rosaceae*.

Înflorește în iunie-septembrie.

Crește prin pășuni.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

2. Argințică (*Oryas octopetala*)

Plantă lemnoasă pitică din familia *Rosaceae*, cu tulpini culcate, tîritoare, foarte ramificate, formînd pajiști dese. Frunzele, verzi și iarna, alungit-eliptice, la vîrf rotunjite, de 1—2,5 cm lungime, pieiloase, pe față de un verde întunecat, lucitoare, pe dos albe-argmtii (datorită unei pîsle de pen), pe margini dantelate, cu dinți rotunjiți, stau pe codițe scurte. Florile izolate, albe, mari, cu un diametru de 2—4 cm, de obicei cu opt petale și cu numeroase staminc galbene, stau pe codițe lungi, păroase. Fructele alcătuiesc ghemotoace cu numeroase prelungiri păroase, ca niște cozi.

Înflorește în iunie-august.

Se găsește pe coamele bîntuite de vînturi, pe brînele și coastele de pe versanții nordici, prin locuri stîncoase, pe grohotișuri și numai pe roci calcaroase.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

Acest arbust pitic potte atinge virile destul de mari. Astfel, s-au găsit exemplare cu tulpini de 1—1,9 cm la care, numărîndu-se inelele anuale, s-a observat ca aveau 50—60 de ani.

Plantă cu o mare răspîndire în regiunile arctice ale globului; este una dintre cele mai bine adaptate la condițiile climatului alpin și, în același timp, una dintre cele mai modeste ca pretenții față de solul pe care vegetează. Ea se instalează cu precădere printre cele dinții specii, pe solurile dezgolite de vegetație, mai ales pe firimituri de stînci și grohotișuri, ca plantă pioner determinînd fixarea și formarea solului, pregătind astfel instalarea altor specii de plante și răspîndirea vegetației.

3. Iarbă-de-șoaldină (*Sedum atratum*)

Plantă scundă din familia *Crassulaceae*, roșiatică-purpurie în întregime tulpini de obicei ramificate, de 2—5 cm înălțime. Frunzele sînt mici, groase, cărnoase, cilindrice. Florile sînt foarte mici, cu cinci petale ascuțite, alburii, sau roșietice, cinci sepale ascuțite, numai cu puțin mai scurte decît petalele și zece stamine.

Înflorește în iulie-august.

Crește prin pajiști pietroase și pe stînci.

Răspîndirea în țară: Carpații Orientali și Meridionali.

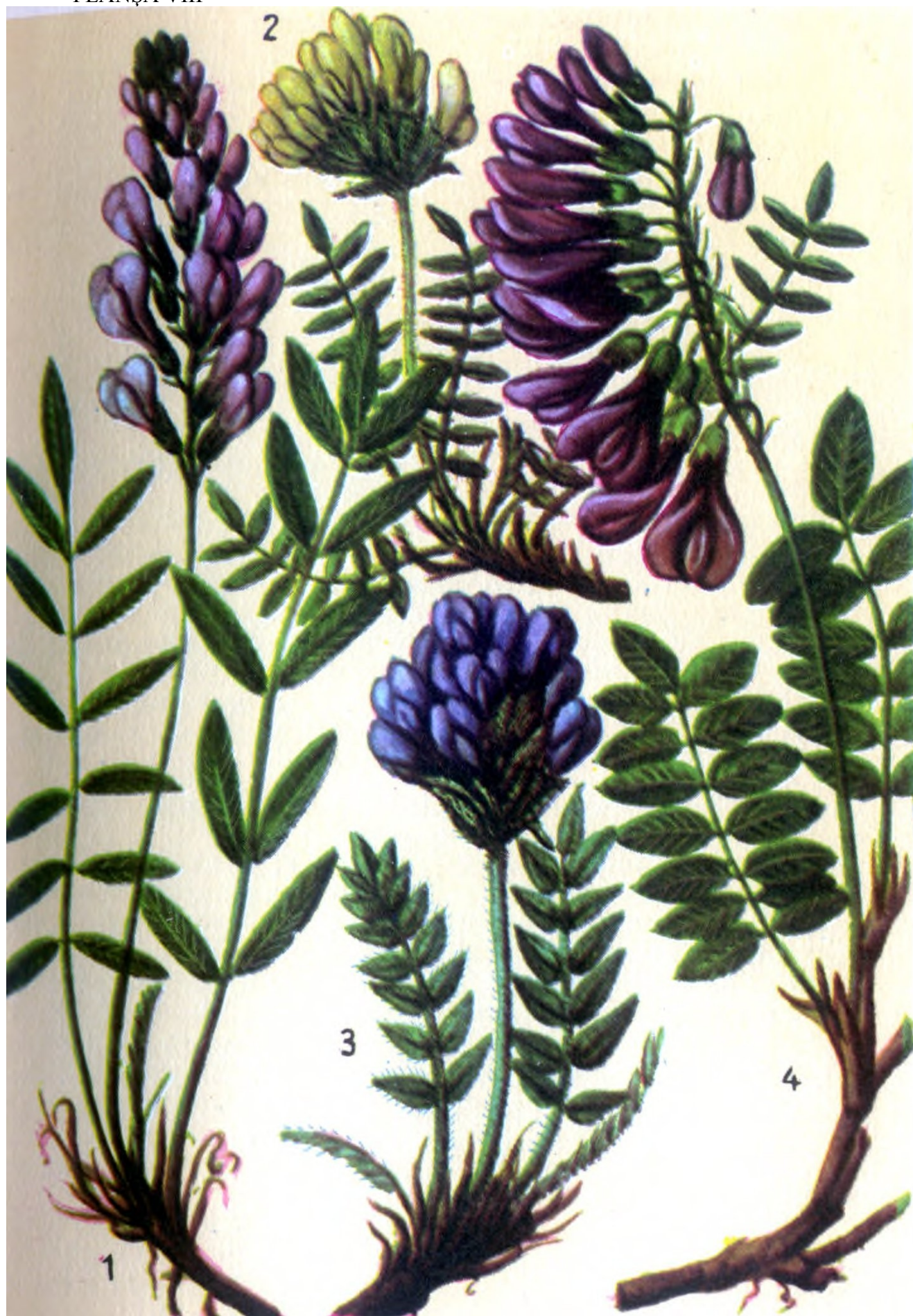
4. Mărțișor (*Geum montanum*)

Plantă din familia *Rosaceae*, cu tulpina frunzoasă, păroasă, înaltă de 5—20 cm terminată, de obicei, cu o singură floare îndreptată în sus, cu diametru de 2—3 cu cinci-șapte petale galbene, la vîrf știrbite și cu zece sepale verzi așezate pe de rînduri (dintre care cele cinci externe sînt pe jumătate de lungi decît cele interioare. Frunzele de la bază, mai scurte decît tulpina, păroase, de formă caracteristică, sînt divizate într-o serie de segmente dințate, înșirate de o parte și de alta lungul axului frunzei, și din ce în ce mai mici spre bază. La vîrf, frunza se termină printr-un segment mult mai mare, rotunjit, crestat și dințat pe margini. Fructul are numeroase prelungiri păroase, roșietice, ca niște cozi.

Înflorește în mai-august.

Crește prin pajiști.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

1. Sparcetă de munte (*Onobrychis transsiivonica*)

Plantă din familia *Leguminosae*. La bază, tulpina este întinsă pe pământ, păroasă și cu mai multe mlădițe frunzoase. Frunzele sînt compuse din mai multe frunzișoare alungite, înguste, așezate în perechi de o parte și de alta a axului, cele inferioare mai late. Florile, cu codițe scurte, grupate într-un spic la vârful tulpinii, de culoare roșie-violetă, cu vinișoare mai întunecate, sînt alcătuite asemănător celor de fasole sau de mazăre.

Înflorește în iunie-iulie.

Se găsește prin locuri ierboase și stîncioase, însorite, uscate, pe roci calcaroase.

Răspîndirea în țară: endemism pentru Carpații din România.

Florile acestei plante, ca și toate florile din aceeași familie a leguminoaselor, au o structura deosebită și prezintă o simetrie numai față de un plan vertical. Ele sînt formate dintr-un caliciu cu cinci dinți inegali fi din cinci petale, dintre care una este așezată deasupra, spre vîrf fiind mult lătită, adesea știrbită și răsfrîntă înapoi, numiți *vexil* (sau stindard), două petale laterale mai înguste numite *aripi* și alte două așezate la bază și lipite cu marginea lor inferioară, formînd împreună o singură piesă în formă de luntre, numită *carena*.

2. Luntrică-galbenă (*Oxytropis campestris*)

Tulpini pînă la 15 cm înălțime, întinse pe pământ. Frunze compuse din mai multe frunzișoare mici, ascuțite, păroase, așezate în perechi, de o parte și de alta, în lungul axului. Florile numeroase, așezate înghesuit într-un ghem oval la vârful tulpinii, de un galben-deschis, uneori nuanțate cu violet și alcătuite după tipul leguminoaselor (a se vedea explicațiile de la fig. 1). Fructele sînt păstăi îndreptate în sus, ovale, umflate, acoperite cu peri mici, negri. Plantă din familia *Leguminosae*.

Înflorește în iulie-august.

Crește prin locuri ierboase și stîncioase.

Răspîndirea în țară: munții Rodnei, Ceahlău, Făgărașului, Bucegi.

3. Luntrică-mătăsoasă (*Oxytropis halleri*)

Plantă în întregime mătăsos-lînos-păroasă. Tulpina scundă, la bază cu fructe compuse din mai multe frunzișoare ascuțite, așezate în perechi. Florile alcătuite după tipul leguminoaselor (a se vedea explicațiile de la fig. 1) de un albastru violet, sînt așezate în mănunchi des la vârful tulpinii. Carena are la vîrf un mic cioc. Caliciul are dinți scurți și este acoperit cu peri scurți, culcați, albi și negri. Fructele sînt păstăi îndreptate în sus, umflate, lungi de circa 2 cm, acoperite cu peri culcați, albi și negri.

Înflorește în iunie-iulie.

Crește prin pășuni, locuri ierboase și stîncioase, pe brîne, pe roci calcaroase.

Răspîndirea în țară: Ceahlău, munții Ciucașului, Bîrsei, Bucegi, Făgărașul.

4. Dulcișor (*Hedysarum hedysaroides*)

Plantă din familia *Leguminosae*, cu tulpina dreaptă, pînă la 20 cm înălțir. Frunzele compuse din 11—19 frunzișoare ovale, alungite sau eliptice, așezate în perechi, pe dos cu nervurile bine vizibile. Florile roșii-purpuri, după tipul leguminoaselor (a se vedea explicațiile de la fig. 1), relativ mari (de circa 2 cm așezate într-un ciorchine la vârful unei codițe lungi, sînt aplecate în jos și adesea îndreptate într-o singură direcție. Fructele sînt păstăi turtite, netede, gîtuite în loc în loc, atîrnînd după înflorire la vârful codiței.

Înflorește în iulie-august.

Se găsește prin locuri ierboase, adăpostite, pe brîne.

Răspîndirea în țară: munții Rodnei, Bîrsei, Bucegi, Făgărașului, Retezatul

Planta are o mare dezvoltare subterana, rădăcina ei pivotanta trecînd adeseori de un metru lungime. De asemenea, prezintă și o tulpini subterane, tîrîtoare, orizontale. Florile sînt melifere, bogate în nectar și vizitate de către albine.

1. Inul-zînelor (*Linum extrăxillare*)

Plantă firavă din familia *Linaceae*, cu tulpini drepte, subțiri, acoperite cu numeroase frunze scurte, înguste, ascuțite. Florile, grupate câte una-cinci, pe codițe subțiri, au cinci petale lățite spre vîrf, mărunț dințate și ușor răsfrînte în afară, de un albastru azuriu, cu vinișoare mai deschise. Din subsuoara unor trunze se nasc adeseori mlădite frunzoase.

Înflorește în iunie-iulie.

Crește prin pajiștile însorite de pe brîne, îndeosebi pe roci calcaroase.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

2. Zmeoaie-de-munte (*Libanotis humilis*)

Tulpina de obicei scundă, pînă la 15 cm înălțime, viguroasă, adînc brăzdată în lung, cu peri scurți și aspri, înconjurată la bază de un smoc de fibre brune. Frunzele lunguiețe, adînc spintecate în numeroase diviziuni înguste și dințate. Florile mici, foarte numeroase, roșietice, așezate la vîrf, tulpinii într-o inflorescență lată, rotundă, bombată, în formă de umbrelă. Aceasta e formată din numeroase axe care pornesc din același loc de la vîrf, fiind înconjurată la bază de un guler de frunzișoare înguste, răsfrînte în jos. Fiecare axă se ramifică apoi în același fel într-o serie de codițe, de asemenea cu gulere de frunzișoare la bază și care poartă florile. Plantă din familia *Umbelliferae*.

Acest mod de grupare a florilor îl întîlnim la o mulțime de plante din aceeași familie (de exemplu la măr, pătrunjel, morcov, cucuta etc.).

Înflorește în iulie-august.

Se găsește prin locuri ierboase și stîncose, însorite, pe brîne.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

3. Iarba-osului (*Helianthemum tomentosum*)

Plantă din familia *Cistaceae*, cu tulpini subțiri, lemnoase la baza, păroase, înalte de 10—30 cm. Frunzele, așezate în perechi, eliptice, alungite, păroase de un alb-cenușiu, pîsloase pe dos, nedințate pe margini, poartă la subsuoara lor alte frunzișoare mult mai mici. Florile sînt în număr de trei sau mai mulți cu diametru de 2—3 cm, cu cinci petale galbene și cu cinci sepale, dintre care trei interioare, late, păroase, cu patru nervuri groase și două exterioare mai mai și mai înguste.

Înflorește în iulie.

Crește prin pajiștile de pe brîne, în locuri stîncose, însorite, pe bolovănișuri

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

Florile acestei plante sînt foarte sensibile la variațiile de temperaturi. Pe vreme senină sînt deschise și îndreptate continuu către soare, urmărind mișcarea acestuia (ca și floarea-soarelui). Dimpotrivă pe vreme de ploaie și în timpul nopții, florile se închid și se apleacă în jos, adăpostind astfel polenul. De asemenea și staminele sînt sensibile. Dacă le atingem, ele se mișcă spre marginea florii pentru a reveni apoi la loc.

1. Coacăză (*Bruckenthalia spiculifolia*)

Plantă lemnoasă din familia *Ericaceae*, scundă (pînă la 20 cm), cu tulpini subțiri foarte ramificate și des acoperite cu numeroase frunze mici, înguste, ascuțite, rigide, ca niște ace, de obicei așezate de jur împrejurul tulpinii, cîte trei-cinci la același nivel. Florile mici, roșii sau roz, cu parfum dulce foarte plăcut, sînt așezate în spice la vîrfurile tulpinii. Ele au o corolă în formă de clopoțel cu patru dinți pe margini, din mijlocul căreia iese afară un stil lung.

Înflorește în iunie-iulie.

Crește prin locuri ierboase, deschise, însorite, pe soluri sărace, de obicei în pîlcuri. Se găsește și pe dealuri.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

2. Smirdar (*Rhododendron kotschy*)

Plantă lemnoasă, scundă, din familia *Ericaceae*, cu numeroase ramuri neregulat încovoiate. Frunzele îngrămădite la vîrfurile ramurilor, verzi și iarna, de formă ovală sau eliptică, de 1—2,5 cm lungime, scorțoase, pe față de un verde întunecat, lucitoare, pe dos cu numeroase puncte ruginii, cu marginile puțin răsfrînte în jos. Flori de un roșu-roz aprins, plăcut mirositoare, așezate în mănunchi pe codițe scurte, cu un caliciu foarte scurt și o corolă formată dintr-un tub cu cinci diviziuni.

Înflorește în iunie-iulie și, uneori, încă o dată toamna.

De obicei formează pîlcuri întinse, mai ales pe «dosuri de munte» (versanți nordici sau vestici).

Răspîndirea în țară: Carpații Orientali și Meridionali.

Planta este puțin pretențioasă la hrană, crescînd pe soluri sărace, neprielnice multor altor plante. În schimb, este gîngășă față de geruri, vîrfurile tulpinilor degerînd în mod obișnuit în iernile aspre și fără zăpadă. Iată de ce smirdarul se întinde numai pe acele locuri care sînt acoperite de zăpadă în timpul iernii, evitînd crestele bătute de vînt și dezgolate de zăpadă. Pe de altă parte, nu-i priesc nici locurile în care zăpada se adună în cantități prea mult și se topește prea tîrziu, scurttîndu-i timpul necesar completei tale dezvoltări.

Florile sînt organizate în așa fel încît și se evite fecundația cu propriul polen. Altfel, se dezvoltă mai întîi staminele care produc polenul de timpuriu, cînd stigmatul (vîrfurile pistilului) nu este încă în stare de a primi polenul, într-o a doua fază se dezvoltă și stigmatul care acum poate primi polen de la alte floare. Prin această dezvoltare succesivă a celor două organe sexuale, se asigură o polenizare încrucișată, mai avantajoasă pentru perpetuarea speciei.

Florile sînt polenizate numai de bondari cu trompa lungi, putînd ajunge la nectarul din fundul tubului corolei. O serie de peri care se găsesc pe gîtul corolei și pe stamine nu îngăduie pătrunderea insectelor mici care ar încerca să ia nectarul fără a îndeplini polenizarea.

Adeseori pe frunze se găsesc niște umflături cărnoase roșietice sau galbene, pînă la mărimea unei cireșe. Acestea sînt «gale» care se produc în urma pătrunderii în frunzi a unei ciuperci microscop care excită țesuturile și produce dezvoltarea lor anormală.

3. Armeria (*Armeria alpina*)

Formează tufe dese din frunze alungite, înguste, puțin cărnoase, îngrămădite numai la baza tulpinilor. Tulpinile sînt înalte de 10—20 cm, lipsite de frunze, purtînd un ghem de flori mici la vîrf, numeroase, înghesuite, de un roz-liliachi. La partea de sus a tulpinii, sub inflorescență, se observă o teacă membranoasă ruginie. Plantă din familia *Plumbaginaceae*.

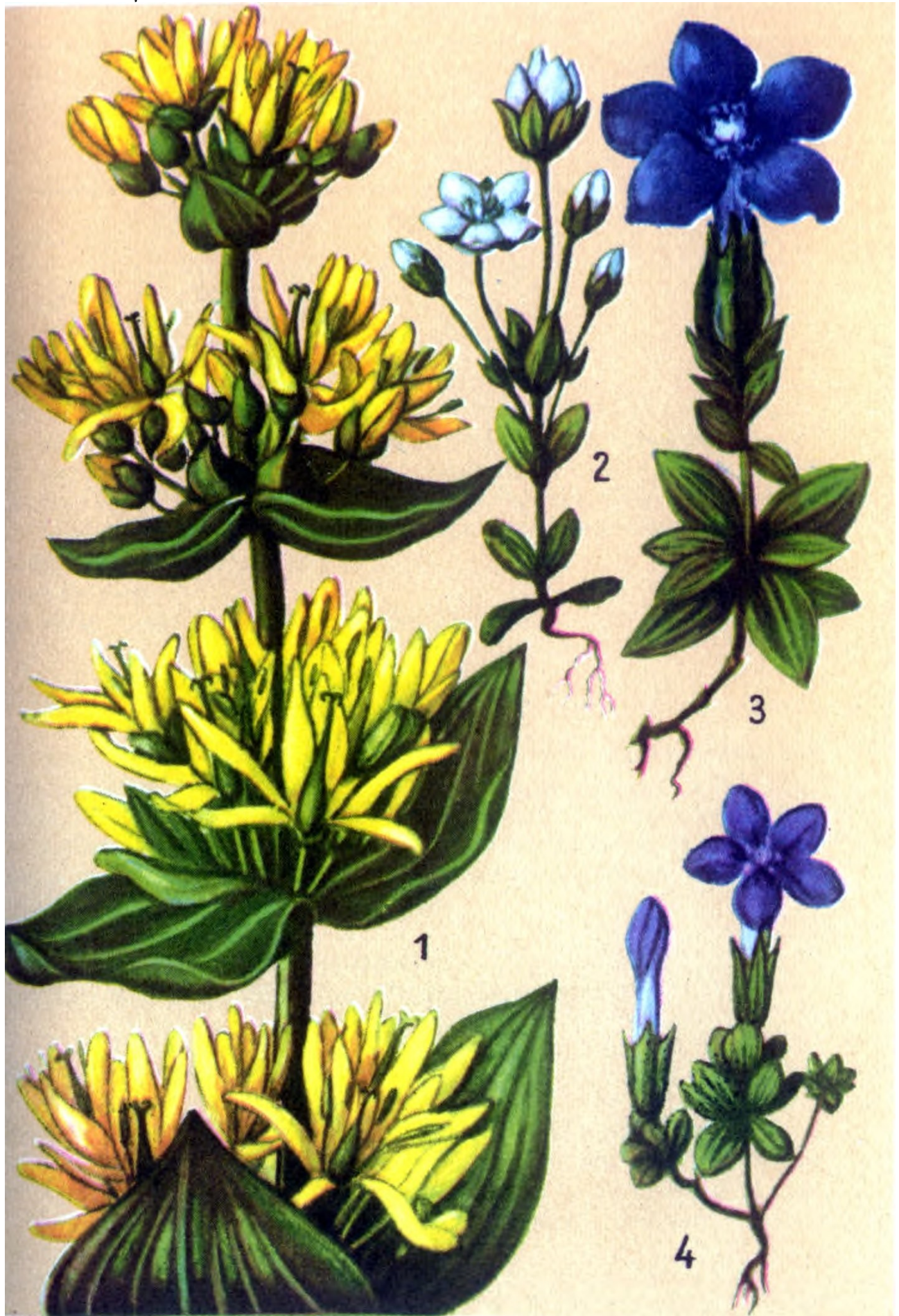
Înflorește în iulie-august.

Crește prin pajiști, în locuri stîncoase.

Răspîndirea în țară: munții Bîrsei, Bucegi, Făgărașului.

Rădicina acestei plante formează un pivot care pătrunde adînc în crăpătura stîncii, atingînd adesea lungimea de 60 cm, în timp ce partea aeriană a plantei de-abia întrece 15 cm lungime.

PLANŞA XI

1. Ghințură-galbenă (*Gențiana lutea*)

Plantă robustă din familia *Gentianaceae*, cu tulpini până la 1 m înălțime și cu frunze mari, late, eliptice, așezate în perechi, de un verde-albăstrui, cu cinci-șapte nervuri puternice. Florile mari, galbene, stau în buchete dese la subsuora perechilor de frunze de la partea de sus a tulpinii, ca în niște coșulețe. Corola are un tub scurt și cinci-șase diviziuni lunguiețe.

Înflorește în iulie-august.

Se găsește pe coaste ierboase însorite, pe grohotișuri și, adeseori, în zona păduroasă.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

Rădăcina foarte groasă și lungă se folosește în farmacie, avînd proprietăți tonice și digestive. Recoltată toamna, servește la prepararea unui rachiu amar, aperitiv.

2. Ochincele (*Pleurogyne carinthiaca*)

Plantă scundă din familia *Gentianaceae*, cu tulpini ramificate, înalte de 1—6 cm. Florile stau pe codițe lungi și sînt formate din cinci petale întinse, de un albastru-deschis, azuriu, și cinci sepale, de obicei cu puțin mai lungi decît jumătatea petalelor. Frunzele sînt mici, întregi, așezate în perechi.

Înflorește în iulie-septembrie.

Crește prin locuri ierboase și stîncose, umede.

Răspîndirea în țară: munții Bucegi și Făgărașului.

3. Ghințură de primăvară (*Gențiana verna*)

Plantă scundă, cu o rozetă de frunze scurte, ovale, alungite, întinse pe pămînt. Tulpinile, de 2—5 cm, cu cîteva perechi de frunze mici, poartă la vîrt o singură floare de un albastru intens. Caliciul lung, adeseori umflat, cu cinci muchii proeminente, ascuțite și cinci dinți. Corola este formată dintr-un tub și cinci petale late, ovale, întinse.

Înflorește din luna mai pînă în august, după altitudine.

Se găsește prin pajiști, pe grohotișuri și la locuri stîncose.

Răspîndirea în țară a munții Carpați.

4. Ghințuri-de-colți (*Gențiana orbicularis*)

Plantă pitică asemănătoare cu ghințura de primăvară, însă cu frunzele mic aproape rotunde, cele inferioare foarte înghesuite una deasupra alteia. Floarea este de un albastru viu.

Înflorește în iulie-august.

Crește prin locuri ierboase și stîncose.

Răspîndirea în țară: munții Rodnei, Bîrsei, Bucegi, Făgărașului.

1. Limba-cucului (*Gențiana bulgarica*)

Plantă scundă, pînă la 15 cm înălțime, cu tulpina des ramificată. Ramurile, aproape de aceeași înălțime, poartă pe codițe lungi florile de un albastru-violet, de 1—2 cm lungime, cu corola tubuloasă, pe margine cu cinci diviziuni. Caliciul are cinci dinți înguști, ascuțiți, mai lungi decît tubul corolei. Frunzele sînt așezate în perechi; cele de la bază în formă de limbă, rotunjite, cele de sus ascuțite.

Înflorește în august-septembrie.

Crește prin pajiști.

Răspîndirea în țară: munții Bucegi, Piatra Craiului.

2. Ghințurica (*Gențiana frigida*)

Plantă scundă, cu tulpina de 2—8 cm înălțime, la vîrf poartă una-două flori cu corola în formă de cupă, de 3—3,5 cm lungime, pe margini cu cinci dinți scurți; este albă-gălbuie, aproape transparentă, avînd pe dinăuntru cinci dungi albastre spălăcite și fiind adesea presărată cu puncte albastre mai întunecate. Franzele în perechi, alungite, rotunjite la vîrf, la bază împreunate pe tulpină în cîte o teacă, vizibil umflată la frunzele de sus.

Înflorește în iulie-august.

Se găsește prin locuri ierboase și stîlcoase.

Răspîndirea în țară: munții Rodnei, Bucegi, Făgărașului.

3. Ochincele mici (*Gențiana nivalis*)

Tulpini de 2—10 cm înălțime, frunzoase, de obicei ramificate de la bază. Ramurile poartă la vîrf cîte o singură floare mică, cu un caliciu cilindric, îngust, cu cinci dinți ascuțiți și o corolă formată dintr-un tub îngust cilindric, pe dinăuntru alb și cu cinci petale, de un albastru intens. Frunzele sînt mici, așezate în perechi. Plantă foarte gingașă.

Înflorește în iulie-august.

Crește prin pajiști, pe bolovănișuri și în locuri pietroaie.

Răspîndirea în țări: munții Carpați.

4. Cupe (*Gențiana kochiana*)

Plantă scundă, cu tulpină foarte scurtă, la bază cu o rozetă de frunze oval eliptice, groase, întinse pe pămînt, la vîrf cu o singură floare mare, îndreptată în sus, în formă de cupă lunguiață, de culoare albăstrie-azurie, întunecată. Marginile corolei cu cinci segmente scurte, ușor răsfrînte în afară. Caliciul are dinți alungiți.

Înflorește în iunie-iulie.

Crește prin pajiști. Se găsește uneori și în poienile din zona păduroasă.

Răspîndirea în țări: munții Carpați.

Alcătuirea florii acestei frumoase plante alpine reprezintă un exemplu de organizare în vederea asigurării polenizării ei prin insecte. Astfel, în fundul cupei care formează corola, nectarul căutat de insecte se află în cinci pungi separate, așezate în cerc, ceea ce face ca bondarul care vizitează aceste locuri și să-și introducă succesiv trompa de cinci ori în fiecare din pungi; astfel, învîrtindu-se în interiorul, corolei curăță cu spinarea sa polenul de pe toate cele cinci stamine așezate tot în cerc în jurul pistilului și apoi îl transportă pe stigmatul altei flori.

În cazul în care din diferite cauze floarea nu a fost polenizată cu polen de la altă floare, este cu putință și o «autopolenizare». Bunăoară, pe vreme rece, în timpul nopții sau spre sfîrșitul perioadei de înflorire, corola se apleacă cu gura în jos și astfel polenul care se găsește scuturat în fundul ei, cade pe stigmat.

5. Fierea pămîntului (*Gențiana utriculosa*)

Tulpina dreaptă, de 5—15 cm înălțime, ramificată de la bază, cu ramurile îndreptate în sus și purtînd fiecare cîte o floare cu un caliciu umflat, lat de 5 mm, cu cinci muchii late, aripate și cinci dinți. Corola este formată dintr-un ... complet ascuns în caliciu, cu cinci diviziuni ascuțite, întinse orizontal sau îndreptate în sus, de un albastru frumos, întunecat. În adînciturile dintre diviziune se găsește cîte un dinte mic, alburui. Frunzele sînt mici, în perechi, iar cele bază sînt mai îngrămădite.

Înflorește în iunie-iulie.

Crește prin pajiști. Se găsește și în regiunile inferioare.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

1. Mușcatu-dracului (*Knautia longifolia*)

Plantă robustă din familia *Dipsocottae*, de 30—50 cm înălțime, cu tulpina simplă sau furcată, ramificată în două-trei ramuri, acoperită cu peri moi. Florile purpurii-liliachii, numeroase, stau așezate înghesuite la vârful tulpinii într-un *capitul* (grupare de flori) mare, rotund, cu diametrul de 4—5 cm; cele de la marginea capitulului sînt mai mari. Capitalul e înconjurat la bază de un guler de frunzișoare prelung ascuțite și păroase. Frunzele sînt așezate în perechi, pieloase; cele de jos alungite, pînă la 30 cm lungime, la bază treptat îngustate, iar cele de sus mult mai mici, mai înguste, ascuțite.

Înflorește în iulie-august.

Crește pe coastele și brînele însorite și adăpostite. Se găsește și în etajul subalpin.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

2. Vîrteju-pămîntului (*Pedicularis verticillata*)

Plantă din familia *Scrophbuiariofetu*, cu tulpina dreaptă, înaltă de 5—10 cm. Frunzele lunguiețe, spintecate în mai multe segmente scurte, ovale, rotunjite, minim dințate, înșirate de o parte și de alta a axului; cele de pe tulpină stau cîte trei-patru la același nivel împrejurul tulpinii. Florile de un roșu-carmin, pătate cu purpuriu, așezate în spic des la vârful tulpinii, au un caliciu umflat, cu peri aspri și o corolă formată din două buze dintre care cea de sus îngustă și arcuită în formă de cască iar cea de jos aproape plană, spintecată în trei și așezată oblic.

Înflorește în iunie-august.

Crește prin pajiști, tufărișuri de smirdar, locuri pietroase.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

Vîrteju-pămîntului este o plantă «semiparazită», adică se hrănește atît prin propriile sale mijloace, dar și pe seama altor plante. Rădăcinile ei prezintă niște organe sugătoare care se fixează pe rădăcinile plantelor vecine, de preferință ale unor specii de ierburi, cu ajutorul cărora suge apa și sărurile minerale nutritive direct din rădăcinile plantelor parazitare care astfel suferă din lipsi de apă și hrană minerală.

Așa se explică de ce planta noastră, care nu este cîtuși de puțin înzestrată pentru lupta contra uscăciunii și care se ofilește imediat după am smuls-o din pămînt, poate vegeta bine și în locuri foarte uscate.

Buza inferioară a florii servește ca loc de aterizare pentru bondarii care vizitează florile în căutarea nectarului și care fac polenizarea. În momentul cînd se așază bondarul, buza ia o poziție oblică, dînd posibilitatea insectei să-și introducă cu ușurință capul (care este puțin mai lat decît înalt), fără a-și suci corpul, în tubul îngust al corolei.

3. Clopoței (*Campanula napuligera*)

Tulpina dreaptă, de 10—25 cm înălțime, cu numeroase frunze alungite, ascuțite, fără codițe; cele de pe la mijloc sînt mai înghesuite și mai late, dințate mărunț iar cele de sus înguste, nedințate. Florile, albastre-violete, puține la număr, așezate la vârful tulpinii și adeseori îndreptate într-o singură parte, au un calicî cu cinci dinți foarte înguști și o corolă în formă de clopot, de circa 2 cm lungime cu cinci lobi pe margini. Plantă din familia *Campanulaceae*.

Înflorește în iulie-august.

Se găsește prin pășuni, locuri ierboase.

Răspîndirea în țară: munții Carpați și munții Apuseni.

4. Clopoței de munte (*Campanula alpina*)

Plantă scundă, înaltă de 5—15 cm, lînos-păroasă în întregime, cu frunze înguste, alungite, cele de la bază mai late. Florile puține, stau aplecate în jos pe codițe lungi. Corola este în formă de clopot, de 2—3 cm lungime, de un albastru spălăcit, cu cinci diviziuni scurte, pe margini păroase. Caliciul, cu puțin mai scurt decît corola, are cinci dinți înguști, ascuțiți, între care se găsesc încă cinci dințișori mici, răsfrînți în jos.

Înflorește în iulie-august.

Crește prin pășuni, locuri ierboase și pietroase.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

1. Floare-de-colți (*Albuniță*) (*Leontopodium alpinum*)

O tulpiniță subțire, lînos-păroasă, cu frunze înguste de asemenea lînoase, poartă la vîrf binecunoscuta stea albă care pare a fi o floare. În realitate, la aceasta plantă, florile sînt foarte mici și numeroase și stau strîns înghesuite în cîteva mici grupe de flori numite *capitule* și care aici apar ca niște ghemotoace gălbui în mijlocul «florii» aparente. Ceea ce formează razele albe ale stelei și care s-ar părea că sînt petalele nu sînt altceva decît frunze acoperite cu o pîslă deasă de peri albi încîlciți și îngrămădite sub capitulele de flori. Plantă din familia *Compositae*¹.

Înflorește în iulie-august. Răspîndirea în țară: munții Carpați.

Crește în locuri ierboase și stîncose pe coaste abrupte și brîne înSORITE, pe roci calcaroase. Coboară uneori și la altitudini mici, pe stînci de calcare.

Prin alcătuirea ei neobișnuită, floarea-de-colți reprezintă un minunat exemplu de adaptare la condițiile locale și de organizare a florilor pentru atragerea insectelor care îndeplinesc polenizarea. Florile fiind neînsemnate și deci neatrăgătoare, frunzele din partea de sus a tulpinii s-au acoperit cu acea pîslă albă-argintie și s-au așezat ca razele unei stele în jurul capitulelor de flori, formînd astfel un aparat de semnalizare pentru anumite insecte căutătoare de nectar. În același timp, pîsla care acoperă frunzele și tulpina mai are rostul de a oferi plantei protecție împotriva uscăciunii la care este expusă pe locurile unde crește: între nenumăratele fire încîlcite de peri este păstrată o rezervă de apă. Floarea-de-colți este cea mai căutată dintre frumoasele flori ale munților. Este însă bine cunoscut — și pe drept cuvînt — că nu crește decît pe cele mai prăpăstioase locuri. Aceasta nu înseamnă că nu poate viețui și în locuri mai accesibile, într-adevăr, odinioară, se găsea din belșug pe cele mai domoale coaste de munte. Cu timpul a început să dispară din aceste locuri din cauză că a fost smulsă fără milă de către negustorii de flori și drumeții lipsiți de simțămîntul datoriei față de frumusețile naturale ale munților. Dacă o vom cruța îi vom da posibilitatea să revină pe locurile de unde a fost izgonită.

2. Capul-călugărului (*Leontodon pseudotaraxaci*)

Plantă scundă din familia *Compositae*, asemănătoare pădăciei. Tulpina este înaltă de 5—10 cm, dreaptă, fără frunze, în partea de sus îngroșată, cu peri negri zbîrlîți, purtînd la vîrf un singur capitul de flori galbene-aurii, cu un involucru acoperit cu peri negri. Frunzele, așezate numai la baza tulpinii, sînt alungite iar pe margini spintecate în cîteva dinți mari.

Înflorește în iulie-august. Răspîndirea în țară: munții Carpați.

Crește prin pajiști, bolovănișuri, grohotișuri.

3. Ochiul-boului de munte (*Aster alpinus*)

Tulpina pînă la 20 cm înălțime, aspru-păroasă, poartă la vîrf un singur capitul (a se vedea explicațiile de la floarea-de-colți) mare, cu diametru de 3—5 cm, atrăgător prin contrastul dintre discul galben-auriu din centru și razele albastre de pe margine. În acest capitul, florile numeroase și mici care alcătuiesc discul galben din mijloc sînt în formă de tub, pe cînd cele de pe margini poartă cîte o prelungire în formă de limbă, colorată în albastru și întinsă în afară. Aceste prelungiri numite *liniile* formează coroana de raze albastre a capitulului și sînt asemănătoare petalelor unei flori singuratice. Plantă din familia *Compositae*

Înflorește în iulie-august. Răspîndirea în țară: munții Carpați.

Crește pe stîncării și pe brîne înSORITE.

4. Bunghișor (*Erigeron uniflorus*)

Plantă pitică din familia *Compositae* cu tulpina de 2—5 cm, cu un singur capitul, în mijloc cu un disc de flori tubuloase gălbui, pe margini cu un rînd de flori cu *ligule* roșietice (ca la ochiul-boului). Frunzele bazale alungite, înguste, în formă de limbă, adesea gălbui, de lungimea tulpinii. Involucrul (a se vedea explicația la floarea-de-colți) roșcat, cu peri deși, albicioși.

Înflorește în iulie-august. Răspîndirea în țară: munții Rodnei și Bucegi.

Crește pe bolovănișuri, în locuri ierboase și pietroase.

PLANȘA XV

¹ Toate plantele din aceeași familie (Planșa XIV, fig. 2, 3, 4 ; Planșa XV și Planșa XVI) au de obicei florile mici și numeroase, așezate strîns unele lîngă altele pe un suport comun, în formă de disc. Această grupare de flori numită *capitul* este învelită în exterior și la bază de o serie de frunzișoare de obicei strîns alipite și acoperite una pe alta și care alcătuiesc *involucrul*. Plantele pot avea unul sau mai multe capitule care dau impresia unor flori singuratice.

Cruciulță-lînoasă (*Senecio capitatus*)

Tulpina înaltă de 10—20 cm, grosicioară, frunzoasă, lînos și păienjeniu-păroasă, cu peri albi-cenușii, la vîrf poartă două-șase capitule îngrămădite, cu diametrul de 2-3 cm, cu codițe scurte. Capitulele au flori puțin numeroase, de un portocaliu închis, cele din mijloc sînt tubuloase, iar cele de pe margini cu ligule. Frunzele de la baza tulpinii sînt îngrămădite în rozetă, ovale sau mai late spre vîrf, îngustate într-o codiță scurtă, cu dinți neascuțiți pe margini; cele de pe tulpină sînt înguste, alungite, fără codițe. Toate frunzele sînt acoperite inegal cu peri lînoși alb-cenușii. Plantă din familia *Compositae*.

Înflorește în iulie-august.

Se găsește prin pajiștile de pe brîne.

Răspîndirea în țară: munții Rodnei, Ceahlău, Bîrsei, Bucegi, Făgărașului, Țarcului.

Cruciuliță-de-munte (*Senecio carpaticus*)

Tulpina scundă, frunzoasă, roșiatică, pînă la 15 cm, poartă la vîrf un singur cipitul, cu diametrul de circa 3 cm, în mijloc cu flori tubuloase galbene, pe margini cu flori ce poartă ligule întinse orizontal în stea, galbene-aurii sau portocalii, k vîrf cu cîte trei dințișori. Frunzele sînt spintecate adînc în diviziuni înguste; cele de la bază au codițe lungi, cele de pe tulpină sînt mai mici și mai înguste. Plută din familia *Compositae*.

Înflorește în iulie-august.

Crește în locuri ierboase și pietroase.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

3. Romanița de munte (*Anthemis carpatica*)

Tulpinile, de obicei mai multe la un loc, pînă la 15 cm înălțime, poartă la vîrf cîte un singur capitul mărișor, în centru cu un disc de flori tubuloase, galbene, pe margini cu ligule albe, întinse în stea, știrbite la vîrf (cu doi dințișori). Involucrul este format din numeroase frunzișoare înguste, care se acoperă una pe alta, tivite pe margini cu o dungă neagră. Frunzele, îngrămădite la baza tulpinilor, cu codițe lungi și sînt adînc spintecate în diviziuni înguste, așezate de o parte și de alta a axului. Plantă din familia *Compositae*.

Înflorește în iunie-august. Răspîndirea în țară: munții Carpați.

Crește prin pajiști pietroase, pe bolovănișuri.

În munții Bucegi se găsește o varietate a acestei specii (var. *fyrethriftmis*), la care frunzele sînt mătăsos-paroase și cu diviziuni mai scurte și mai late.

4. Ciurul-zînelor (*Carlina acaulis*)

Plantă foarte scundă, spinoasă, aproape lipsită de tulpină. Frunzele îngrămădite în rozetă, întinse pe pămînt, sînt lungi pînă la 20 cm, scorțoase și adînc spintecate în 10—12 perechi de diviziuni dințate și spinoase. În mijlocul rozete de frunze se află de obicei un singur capitul mare (cu diametrul de 5—12 cm). De jur împrejurul discului capitulului sînt așezate ca razele unei stele, o serie de frunze modificate, alungite, uscate, membranoase, albe, strălucitoare, ascuțit, la vîrf și înțepătoare, care alcătuiesc un involucru interior și dau impresia “petalelor” unei flori singuratice. Dedesubtul acestor raze se mai găsește un al doilea involucru exterior, format din frunzișoare spinos-dințate. Plantă din familia *Compositae*.

Înflorește în iulie-septembrie. Răspîndirea în țară: munții Carpați.

Crește prin pășuni, uscate și pietroase. Se găsește și în etajul subalpin.

Frunzele involucrelor formează o împrejmuire spinoasă care apară florile capitulului. Culoarea strălucitoare a involucrului exterior, atrăgătoare pentru insecte, se închide noaptea și pe vremea ploaie, protejînd în acest fel polenul. S-a mai constatat că sub acest acoperămint, datorita respirației florilor, temperatura este simțitor mai ridicată decît cea a aerului înconjurător, diferența este de pînă la 7°C. Involucrul îndeplinește astfel dubla funcție de aparat de semnalizare și dispozitiv de protecție a florilor.

Anghinarea-oilor (*Hypochaeris uniflora*)

Tulpina dreaptă, neramificată și nefrunzoasă, înaltă de 20—40 cm, cu peri uşori, treptat îngroşată spre vîrf, poartă un singur capitul mare, gros, cu flori galbene, toate cu ligule. Involucrul este întunecat, format din frunzişoare late, adînc şi fin spintecate pe margini, cu peri lungi, negri, zbîrlîţi. Frunzele sînt aşezate în rozete la baza tulpinii, îndreptate în sus, alungite, dinţate. Plantă din familia *Compositot*.

Înfloreşte în iulie-august.

Creşte prin pajiştile însorite de pe brîne.

Răspîndirea în ţară: munţii Carpaţi.

Albăstrele de munte (*Centaurea pinnatifida*)

Tulpina de obicei înaltă pînă la 25 cm, cu un singur capitul mare la vîrf, cu flori albastre-azurii, cele din centru tubuloase, adesea băţînd în roşiatic, iar cele de pe margini cu ligule întinse, adînc şi elegant spintecate în cîte cinci diviziuni nguste, ascuţite. Involucrul este globulos, învelit pe dinafară de frunzişoare strîns alipite şi acoperite cu marginile una pe alta, tivite pe margini cu cîte o dungă lată neagră şi cu numeroşi dinţi înguşti, de asemenea negri. Frunzele îngrămădite la baza tulpinii sînt alungite, avînd de obicei pe margini cîteva dinţi mari (uneori adînc spintecate) şi pe dos acoperite cu o pîslă de peri argintii. Plantă din familia *Compositoe*.

Înfloreşte în iulie-august.

Creşte prin pajiştile însorite de pe brîne.

Răspîndirea în ţară: munţii Carpaţi.

3. Ruşuliţă (*Hieracium aurantiacum*)

Tulpina subţire, pînă la 30 cm înălţime, în partea de jos cu puţine frunze, acoperită cu peri lungi orizontali, poartă la vîrf cîteva capitule strîns grupate, compuse numai din flori cu ligule, roşii-portocalii. Frunzele alungite, mai late spre vîrf, de un verde-deschis, pe margini întregi şi acoperite cu peri lungi. Plantă din familia *Compositae*.

Înfloreşte în iunie-iulie.

Se găseşte prin pajişti, mai ales în regiunile inferioare.

Răspîndirea în ţară: munţii Carpaţi.

4. Luceafăr (*Scorzonera roşea*)

Tulpina pînă la 30 cm înălţime, frunzoasă, poartă la vîrf un singur capitul mare compus din flori de un roşu-deschis, cu ligule lungi, înconjurat la bază de un involucru alungit, format din frunzişoare verzi, înguste, ascuţite. Frunzele sînt înguste şi lungi, ca iarba.

Plantă din familia *Compositae*.

Înfloreşte în iunie-august.

Creşte prin pajişti, locuri ierboase şi pietroase. Se află şi în regiunile inferioare în poieni.

1. Crinișor de stîncă (*Lloydia serotina*)

Plantă gingașă din familia *Liliactoe*, cu tulpina subțire, pînă la 10 cm înălțime, în pămînt cu un bulb alungit, înconjurat de numeroase fibre uscate, la bază cu două frunze înguste ca iarba, adesea mai lungi decît tulpina, iar în lungul ei cu încă cîteva frunze mai scurte, de asemenea subțiri. La vîrf tulpiniței se află de obicei o singură floare de 1—1,5 cm în diametru, cu o corolă simplă formată din șase diviziuni îndreptate în sus, albe, cu cîte trei dungi roșietice pe dinafară, la început în formă de clopot, apoi deschisă în formă de stea.

Înflorește în iunie-august.

Crește prin crăpături de stînci, pe versanți nordici, umbriți.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

2. Ipcărige de stîncă (*Gypsophila petraea*)

Plantă din familia *Caryophyllaceae*, cu mai multe tulpini neramificate, de 8—20 cm înălțime, la bază cu numeroase frunze înguste, înghesuite. Frunzele din lungul tulpinii sînt de asemenea înguste, scurte, așezate în două-trei perechi. Florile numeroase, albe sînt grupate la vîrf tulpinii în mănunchiuri dese, rotunde, ca niște măciulii. Corola are cinci petale. Staminelc sînt lungi și subțiri.

Înflorește în iulie-august.

Crește pe stînci calcaroase, uneori și în etajul subalpin.

Răspîndirea în țară: munții Giurgeului, Ceahlău, Ciucului, Buzăului, Ciucașului, Bîrsei, Bucegi, Retezatului. Endemism pentru Carpații Orientali și Meridionali

3. Iarbă roșioară (*Silene acaulis*)

Plantă foarte scundă din familia *Caryophyllaceae* cu o mulțime de tulpinițe frunzoase, foarte ramificate și așezate înghesuit, alcătuiind «pernițe» compacte, întinse la suprafața solului adesea pe mai multe zeci de centimetri. Din masa compactă de frunzișoare mici, înguste, care dau impresia unei tufe de mușchi, răsar pe suprafața perniței numeroase floricele de un roz aprins, uneori atît de multe și înghesuite, încît formează un covor continuu care acoperă cu totul verdele frunzelor. Floarea are un caliciu scurt, roșiatice, în forma de clopot cu cinci petale întinse, mai late spre vîrf și știrbite.

Înflorește în iunie-august.

Se găsește pe stînci, bolovănișuri, grohotișuri, locuri ierboase și stînci

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

Iarba roșioară, ca și alte numeroase plante alpine care cresc în pernițe, este un exemplu de adaptare împotriva vînturilor puternice și a uscăciunii. Astfel, pernița cu suprafața netedă și bombată puternic ancorată de o rădăcină pivotantă care pătrunde adînc în crăpătura stîncilor, prezintă o deosebită rezistență la acțiunea de smulgere a vîntului sau de șlefuire a acestuia, mai ales în timpul iernii, pe crestele dezgolite de zăpadă, cînd vîntul poartă adesea ace de gheață. Apoi, pernița constituie un rezervor de apă, funcționînd ca un burete și, în același timp, neîngăduind o încălzire prea mare a plantei sub puternicele raze ale soarelui, ceea ce ar mări transpirația și ar expune planta la uscăciune. Lipindu-se de sol, planta folosește căldura radiată de acesta.

4. Garofița-albă-de-stîncă (*Dianthus spiculifolius*)

Plantă din familia *Caryophyllaceae*, cu numeroase tulpini gingașe, alcătuiind pîlcuri stufoase. Frunzele înguste și ascuțite, ca firul de iarba, sînt așezate în perechi, mai îngrămădite la baza tulpinii. Florile, cîte una la vîrf tulpinilor de un alb lăptos sau palid-roze, foarte plăcut mirositoare, au un caliciu lunguiet și îngust, cu doi-patru solzi și cinci petale adînc spintecate în numeroase diviziuni subțiri, fine, răsfîrte în jos.

Înflorește în iulie-august.

Crește pe stînci calcaroase, mai adesea în etajul subalpin și montan.

Răspîndirea în țară: munții Carpați (endemism pentru Carpații României).

1. Lîna-caprelor (*Cerastium lanatum*)

Plantă scundă, bogat și lung-păroasă în întregime, cu numeroase tulpini tîrtoare la bază, alcătuiind tufe dese. Frunzele de la bază, eliptice, sau aproape rotunde, sînt așezate în rozete, care sînt învelite la vîrf într-o lîină albă. Frunzele de pe tulpină sînt mai înguste, așezate în perechi. Florile mari, albe, cîte una— cinci la vîrfurile tulpinii, pe codițe lungi, au o corolă cu cinci petale, lățite la vîrf și știrbite.

Înflorește în iulie-august.

Se găsește pe stînci calcaroase sau prin pajiști, în locuri stîlcoase.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

Lîna-caprelor este una dintre cele mai nordice plante, înaintînd pînă la circa 80° latitudine (în Groenlanda și Canada). Planta este deosebit de rezistentă și adaptată prin «lîna» care o acoperă pentru a suporta usciciunea și temperaturile scăzute.

2. Mierluță (*Minuartia recurva*)

Plantă scundă cu numeroase tulpinițe culcate, foarte ramificate de jos, formînd tufe dese sau pernițe frunzoase. Frunzele sînt lungi de circa 5 mm, subțiri aproape ca niște ace, de obicei încovoiate în formă de seceră, într-o singură direcție. Florile albe, cu diametrul de 5—12 mm, cu cinci petale ovale, stau pe codițe lungi și subțiri la vîrfurile unor tulpini drepte, culcate numai la bază, cu cîteva perechi de frunze.

Înflorește în iulie.

Crește prin pietrișuri, pe coame bătute de vînturi.

Răspîndirea în țară: munții Bîrsei, Bucegi, Făgărașului, Cîbinului, Parîngului, Retezatului.

3. Studeniță-de-munte (*Arenaria dilata*)

Plantă scundă, cu tulpini numeroase, stufoase, tîrtoare, însă cu vîrfurile îndreptate în sus. O parte din tulpini poartă cîte una sau două flori izolate, pînă la 1 cm în diametru, cu cinci sepale verzi, ascuțite și cinci petale albe nedîțate, de circa două ori mai lungi decît sepalele. Frunzele, în perechi, de 4—6 mm lungime, cu codițe foarte scurte, au spre bază, pe margine, peri ca niște gene.

Înflorește în iunie-iulie.

Crește prin pietrișuri, grohotișuri și în pășuni pietroase.

Răspîndirea în țară: Carpații Orientali și Meridionali.

4. Mierluță-pitică (*Minuartia sedoides*)

Plantă scundă, cu numeroase tulpinițe frunzoase, foarte ramificate, formînd pernițe rotunde, bombate, care au înfățișarea unor tufe de mușchi. Frunzele înguste, lungi de 2—4 mm, rotunjite la vîrf, foarte înghesuite. Florile sînt mici, verzui, cu cinci sepale, lungi de 1,5—2,5 mm, rotunjite la vîrf, lipsite de petale sau cu petale mult mai scurte decît sepalele. Florile nu se ridică din masa compactă de trunze.

Înflorește în iulie-august.

Se găsește pe grohotișuri și în pajiști pietroase. Răspîndirea în țară: munții Rodnei, Bucegi, Făgărașului.

1. Mac galben de munte (*Papaver pyrenaicum*)

Plantă din familia *Papaveraceae*, cu numeroase tulpini înalte de 6—15 cm, păroase, lipsite de frunze, la vîrf cu cîte o floare cu patru petale late, galbene și un caliciu cu peri întunecați. Frunzele, așezate numai la baza tulpinii, sînt adînc spintecate în diviziuni de 1—5 mm lățime.

Înflorește în iulie-august.

Crește prin grohotișuri și pietrișuri calcaroase.

Răspîndirea în țară: munții Rodnei, Bucegi, Piatra Craiului, Godeanului.

2. Flămînzică de colți (*Draba compacta*)

Plantă scundă din familia *Crutiferoe*, cu tulpini de 1—5 cm, lipsite de frunze, cu un mănunchi scurt de flori mici la vîrf, galbene, cu cîte patru petale așezate în cruce. Frunzele, îngrămădite în rozete rotunde la baza tulpinilor, sînt înguste, ascuțite, rigide, cu peri rari și țepoși pe margini. Fructele verzi, ovale, de 5—7 mm lungime, au la vîrf un cioc scurt.

Înflorește în iulie-august.

Crește pe stînci calcaroase.

Răspîndirea în țară: munții Bîrsei, Bucegi.

3. Iarba surzilor: *Saxifraga albă* (*Saxifraga aizoon*)

Tulpina dreaptă, de 5—20 cm, ramificată spre vîrf. Ramurile arcuite în sus, poartă cîte două—cinci flori cu cinci petale așezate în stea, albe sau albe-gălbui, adeseori presărate cu puncte roșii. Frunzele de la bază stau așezate unele peste iltele în rozete rotunde, alipite de stîncă. Ele sînt în formă de limbă, scorțoase, de un verde-cenușiu sau albăstrui, cu dinți mărunți, ascuțiți pe margini. Dinții sînt îndreptați înainte, cartilaginoși la vîrf și acoperiți cu o crustă subțire de calcar. Pe lîngă rozetele de frunze de la baza tulpinilor cu flori se mai găsesc alături și rozete izolate, fără tulpină. Plantă din familia *Saxifragaeiat*.

Înflorește în iunie-august.

Crește pe stîncării, bolovănișuri, pietrișuri, locuri ierboase și pietroase.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

I. Saxifragă-de-Bucegi (*Saxifraga demissa*)

Plantă robustă cu o singură tulpină de 10—20 cm înălțime, bogat ramificată, tulpina se ridică din mijlocul unei rozete rotunde de frunze alungite, în formă de limbă, groase, trunchiate la vîrf, cu perișori deși pe margini, așezate unele peste altele și lipite de stîncă. Ramificațiile care pornesc chiar de la baza tulpinii poartă numeroase flori galbene, cu cinci petale ascuțite și cu un caliciu în formă de clopot, cu cinci dinți, întreaga plantă, cu excepția rozetei de frunze, este acoperită cu peri deși, gălbui, lipicioși.

Înflorește în iulie-august.

Crește pe pereți de stînci, mai ales la umbră.

Răspîndirea în țară: endemism pentru munții Bîrsei, Bucegi și Ciucașului.

2. Saxifragă roșie (*Saxifraga oppositifolia*)

Plantă cu numeroase tulpini tîrtoare, fie formînd pernițe, fie atîrnînd pe pereții stîncoși. Frunzele foarte mici, înghesuite, așezate pe patru șiruri, acoperindu-se una pe alta, rigide, de un verde-albăstrui întunecat, cu perișori tari pe margini, ormînd mici rozete. Florile, cîte una la vîrf unora din tulpini, sînt roșii-liliachii pînă la roșii-întunecate și au cinci petale ovale, de trei ori mai lungi decît caliciul.

Înflorește în aprilie-iunie.

Crește pe stînci, bolovănișuri, pietrișuri, nisipuri și în pajiști pietroase.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

Saxifraga-roșie, cea mai timpurie dintre toate plantele de stîncă din zona alpină, este foarte rezistentă la geruri, vînturi și uscăciune.

3. Saxifragă pitică (*Saxifraga bryoides*)

Tulpini de 3—8 cm înălțime, cu cîte o singură floare la vîrf, cu cinci petale albe-gălbui, de 6—8 mm lungime, întinse în stea. Frunzele mici, înguste de 1—5 mm lungime, de un verde-gălbui, pe margini cu peri țepoși scurți, stau îngrămădite în numeroase rozete la baza tulpinilor, formînd o pajiște deasă.

Înflorește în iulie-august.

Se găsește pe stînci, mai ales pe roci silicioase.

Răspîndirea în țară: Carpații Orientali și Meridionali.

1. Ochii-șoricelului (*Saxifraga aizoides*)

Tulpini numeroase, frunzoase, la bază tîrtoare, bogat ramificate, înconjurate de mlădite frunzoase, fin-păroase spre vîrf. Frunzele groase, cărnoase, înguste, alungite. Florile, cu codițe lungi fin-păroase, au cinci petale întinse, galbene-aurii, cu puncte portocalii.

Înflorește în iulie.

Crește pe stînci umede.

Răspîndirea în țară: munții Carpați (cu deosebire în Carpații Meridionali).

2. Saxifragă mirositoare (*Saxifraga moschata*)

Plantă scundă, cu numeroase tulpinițe înghesuite, alcătuiind pernițe dese, frunzoase. Frunzele înguste, mici, spintecate la vîrf în trei—cinci diviziuni. Flori mici, galbene, galbene-verzui sau roșietice, cu cinci petale puțin mai lungi decît sepa-lele. Pe vreme călduroasă mai ales, planta răspîndește un parfum caracteristic, datorit numeroaselor glande foarte mici care acoperă toate părțile ei.

Înflorește în iulie-august.

Se găsește pe stînci, bolovănișuri, mai ales pe versanții nordici.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

3. Saxifragă galbenă (*Saxifraga luteo-viridis*)

Tulpina de 5—15 cm, cu frunze scurte, se ridică din mijlocul unei rozete rotunde de frunze și poartă la vîrf un buchet de flori mici, galbene-verzui, fiecare cu un caliciu larg în formă de clopot și cinci petale scurte. Frunzele care alcătuiesc rozetă de la baza tulpinii sînt lungi de 2—4 cm, în formă de limbă, verzi-cenușii, încinse pe margini cu o dungă albă cartilaginoasă. Tulpinile și caliciul sînt acoperite cu peri deși și scurți.

Înflorește în iulie-august.

Crește pe stînci calcaroase.

Răspîndirea în țară: Carpații Orientali, Meridionali și Apuseni (Piatra Cetii).

4. Cerențel de munte (*Geum reptans*)

Plantă din familia *Rosaceae*, cu lăstari lungi, tîrtori și tulpini scunde, terminate cu cîte o floare mare (pînă la 4 cm diametru), de un galben viu sau portocaliu, de obicei cu șase petale la vîrf, lățite și retezate. Frunzele de la bază sînt compuse din mai multe segmente dințate adînc și înșirate în perechi de-a lungul unui ax comun. Fructele formează ghemotoace de fire lungi, roșietice, mătăsoase, ca niște cozi.

Înflorește în iulie-august.

Crește prin bolovănișuri și grohotișuri.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

1. Toporași de stîncă (*Viola alpina*)

Plantă scundă, lipsită de tulpină, cu frunze mici, aproape rotunde, pe margini slab ondulate, cu codițe lungi, din mijlocul cărora se ridică (la vârful unei codițe de 2—3 cm lungime) o singură floare de un violet vioi, de 1,5—3 cm lungime, de forma binecunoscută a toporașilor, cu cinci petale, dintre care una îndreptată în jos și patru ridicate în sus. Plantă din familia *Violaceae*.

Înflorește în iulie-august.

Crește pe stînci și bolovănișuri.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

2. Toporași galbeni de munte (*Viola biflora*)

Tulpinile înalte de 4—10 cm, subțiri, plăpînde, poartă la vârful unor codițe subțiri câte una—două flori galbene, de circa 1,5 cm lungime, cu cinci petale, dintre care patru ridicate în sus și una îndreptată în jos. Frunzele subțiri, cu codițe lungi, sînt în formă de rinichi, mai late decît lungi și pe margini cu dinți mărunți, rotunjiți. Plantă din familia *Violaceae*.

Înflorește în iunie-iulie.

Se găsește pe stînci umede, prin hornuri și vîlcele stîlcoase. Este cu deosebire răspîndită în etajul subalpin sau pe sub tufărișurile de jnepeni.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

3. Laptele-stîncii (*Androsace lactea*)

Plantă scundă din familia *Primulaceae*, cu tulpini firave, de 3—8 cm înălțime, cu frunze îngustate la bază, nepăroase, în rozete, unele întinse pe stîncă iar altele îngrămădite la vârful unor mlădițe roșietice. Florile de un alb lăptos, cu o pată galbenă în centru, cu un diametru de 8—10 mm și cu cinci petale știrbite la vîrf, stau câte două-cinci (uneori numai câte una) pe codițe lungi, subțiri, care pornesc din același punct la vârful tulpinii.

Înflorește în iulie-august.

Crește pe stînci umede. Răspîndirea în țară: munții Carpați.

4. Lăptișor (*Androsace villosa*)

Plantă scundă, din familia *Primulaceae*, foarte păroasă, cu tulpini pînă la 4 cm înălțime, lipsite de frunze, des-păroase, purtînd la vîrf, la subsuoara unui guler de frunzișoare, un mănunchi strîns de floricele. Florile, de 6—10 mm diametru sînt albe sau roz și au în centru un inel mic galben sau purpuriu, cu cinci petale unite la bază. Frunzele sînt numeroase, scurte, înguste, îngrămădite în rozete rotunde, globuloasă, acoperite cu peri deși albi, lucitori, mătăsoși.

Înflorește în iulie-august.

Crește pe stînci însorite, calcaroase.

Răspîndirea în țară: Carpații Orientali și Meridionali.

Asemănătoare cu aceasta este *Androsace chamaejasme*, întîlnită adeseori prin pajiștile pietroase din munți. Se deosebește însă prin frunzele sale păroase numai pe margini, pe fețe nepăroase, așezate în rozete plane, nu globuloase, întinse pe sol.

5. Ciuboțica-ursului (*Cortusa matthioli*)

Tulpina este înaltă de 10—30 cm, cu peri zbîrliți. Frunzele mari, rotunde, cu o adîncitură la bază, crestate și dințate pe margini, păroase, cu codițe lungi, stau numai la baza tulpinii. Florile roșii-purpuriu, grupate în mănunchi la vârful tulpinii, la subsuoara unui guler de frunzișoare, atîrnă în jos pe codițe lungi, păroase, care pornesc din același punct. Plantă din familia *Primulaceae*.

Înflorește în iunie-august.

Crește pe stînci și grohotișuri umede, în vîlcele și hornuri umbroase.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

1. Linariță de munte (*Linaria alpina*)

Plantă din familia *Scrophilnriaceae*, cu tulpini culcate, ridicate numai la vîrf, cu numeroși lăstari frunzoși, care se tîrîsc printre bolovanii grohotișului. Frunzele așezate cîte trei-patru la același nivel, în jurul tulpinii, sînt înguste, ascuțite, de un verde-albăstrui și brumate. Florile sînt alcătuite din două buze și un pinten lung și subțire, de culoare violetă, cu o ridicătură galbenă-portocalie în mijloc. Buza superioară este spintecată în două diviziuni răsfrînte înapoi, cea inferioară cu trei creștături adînci.

Înflorește în iulie.

Este foarte rară și se găsește numai pe grohotișuri calcaroase.

Răspîndirea în țară: munții Bucegi (Grohotișu, Guțanu), Piatra Craiului (Moara Dracului, Ceardacu Stanciului).

Linarița de munte este una dintre primele plante care se instalează pe grohotișurile mobile. Ea este considerată așadar ca *plantă pionier*, contribuind prin tulpinile și rădăcinile ei întinse printre bolovanii grohotișului la fixarea acestuia și la crearea de condiții mai prielnice pentru instalarea ulterioară a altor plante.

2. Cimbru mare de munte (*Calamintha baumgarteni*)

Plantă din familia *Labiatae* cu mai multe tulpini la bază sau aproape în întregime culcate, tîrîtoare, păroase. Florile violet roșietice, fără codițe, așezate în grupe de două—patru la același nivel împrejurul tulpinii, au o corolă formată dintr-un tub și două buze. Buza superioară este știrbită iar cea inferioară spintecată în trei diviziuni, dintre care cea din mijloc mai lată și ușor știrbită. Caliciul roșiatic este în formă de tub, aspru păros, adînc brăzdat în lung, cu cinci dinți subțiri și ascuțiți. Frunzele mici sînt așezate în perechi pe codițe scurte, aproape rotunde sau puțin mai late spre bază, slab dințate, cu nervuri groase, cu peri zbîrliți pe dos și pe codițe.

Înflorește în iunie-august.

Crește pe stînci, bolovănișuri, grohotișuri, pietrișuri, pe roci calcaroase

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

3. Ochiul-șarpelui (*Eritrichium nanum*)

Plantă scundă din familia *Boraginactae*, cu numeroase tulpini înghesuite, formînd pernițe de 2—4 cm înălțime, cu frunze înguste, îngrămădite în rozete, cu peri cenușii. Florile numeroase se aseamănă cu cele de nu-mă-uita, de 7—9 mm diametru, cu codițe scurte, de un albastru-azuriu luminos, cu cinci petale. Caliciul are cinci sepale înguste, mătăsoase-păroase.

Înflorește în iulie-august.

Crește prin crăpături de stînci, grohotișuri, pe roci calcaroase.

Răspîndirea în țară: Carpații Orientali și Meridionali.

4. Clopoței pitici de stîncă (*Campanula cochlearifolia*)

Plantă din familia *Campanulaceae*, cu numeroase tulpini scunde, pînă la 10 cm înghesuite și cu rozete stufoase de frunze, formînd mici pîlcuri. Florile, de un albastru-deschis, stau cîte 1—5 pe codițe lungi, de obicei îndreptate într-o singură parte și aplecate în jos. Corola este în formă de clopot, de 1—2 cm lungime, cu cinci dinți pe margine. Caliciul este scurt, cu cinci dinți înguști, ascuțiți, adesea răsfrînți înapoi. Frunzele au codițe lungi, aproape rotunde, la bază retezate îngustate sau cu o adîncitură, cu dinți rari și ascuțiți pe margini. Frunzele de pe tulpină sînt mai înguste și ascuțite.

Înflorește în iunie-iulie.

Crește pe stînci, bolovănișuri, grohotișuri, pe roci calcaroase.

Răspîndirea în țară: Carpații Meridionali.

1. Gălbinele de munte (*Doronicum carpaticum*)

Tulpina de 20—40 cm înălțime, cu un singur capitul mare la vîrf, de 3—6 cm diametru, în centru cu un disc de flori tubuloase galbene, pe margini cu un cerc de flori cu ligule întinse, lungi și înguste, de asemenea galbene-aurii. Frunzele de pe tulpină, fără codițe, ovale, cu baza adîncită, îmbrățișează tulpina. Frunzele de la baza tulpinii sînt numeroase, cu codițe lungi, au aproape formă de inimă, regulat dințate pe margini și scurt-păroase. Plantă din familia *Compositae*.

Înflorește în iunie-august.

Crește pe stînci și bolovănișuri, cu deosebire prin văi, vîlcele, hornuri stîncioase și umbroase.

Răspîndirea în țară: Carpații Orientali și Meridionali. Specie carpato-balcanică.

2. Pelin alb de munte (*Artemisia petrosa*)

Plantă stufoasă, albă în întregime, alb și mătăsos-păroasă, cu mai multe tulpini înalte de 10—15 cm și cu numeroși lăstari frunzoși. Florile sînt foarte mici, tubuloase, gălbui, reunite în 10—15 capitule mici, înșirate la vîrfurile tulpinilor și aplecate în jos. Frunzele de la bază, cu codițe lungi, sînt adînc spintecate în diviziuni înguste, ascuțite iar cele de pe tulpină, întregi și înguste. Toate frunzele, de un alb strălucitor și mătăsos-păroase, cînd sînt zdrobite lasă un puternic miros aromatic. Plantă din familia *Compositae*.

Înflorește în iulie-august.

Crește pe stînci uscate, însorite, calcaroase.

Răspîndirea în țară: Carpații Orientali și Meridionali. Endemism carpatic.

3. Vulturică-de-stînci (*Hieracium villosum*)

Tulpini drepte, de 15—30 cm înălțime, la vîrf cu una-patru capitule late, cu lori galbene, învelișul exterior al capitulului (involucrul) este format din numeroase frunzișoare verzi, înguste, foarte ascuțite, bogat păroase și care nu stau strîns alipite, ci înfoiate. Frunzele de la bază sînt alungite, adesea cu margini încrețite, întregi, iar cele de pe tulpina din ce în ce mai mici, fără codițe. Toată planta este foarte moale păroasă. Plantă din familia *Compositae*.

Înflorește în iulie-august.

Crește pe stînci calcaroase, în locuri uscate, însorite.

Răspîndirea în țară: munții Carpați.

Redactor: LAURA MARGINEANU Tehnoredactor; VICTORIA STĂNCULESCU

Dat la cules 27.VIII.68. Apărut 1969. Tiraj 8.700+ 140 ex. broșate; 2000 ex. legate. Hîrtie velină
offset 70 g/m²,

Format 70x100/31. Indici de clasificare zecimală: pentru bibliotecile mari 8, pentru bibliotecile mici
S.

Tiparul executat sub comanda 80821 la Combinatul Poligrafic «Casa Scînteii», Piața Scînteii, nr. 1,
București — Republica Socialista România